

© Мухаддес Китапты аударыу Институты, 2004

Юхан жазған Хош Хабар

Китап хаққында мағлыұмат

Бул Хош Хабарды елши Юхан жазған. Оның өзи китапта жазылған көп ұақыялардың гүұасы болған. Юханның бул Хош Хабарды жазғандағы мақсети адамлардың Ийсаның Қутқарыұшы Масих екенине исениуинен хэм бул арқалы өмирге ерисиуинен ибарат еди (20:31).

Юхан өз китабында Ийсаның Қудай менен бирге болған Қудайдың Сөзи екени хэм Оның бул дүньяға келип, адамлар арасында жасаған Қудайдың Улы екени хаққында айтады. Ислеген кэраматлары арқалы Ийса Өзиниң Қудайдың Улы екенин дәлиллегенин хэм адамлардың да буны мойынлағанын атап өтеди.

Жэне де, Юхан Ийсаны мынадай тымсаллар менен сүұретлейди: өмир наны, дүньяның нуры, қойлар ушын қапы, жақсы шопан, қайта тирилиұ хэм өмир, жол, хақыйқат хэм өмир, жүзим ағашы хэм т. б.

Китаптың 14–17 бапларында Ийсаның Өзине тийисли адамларға деген терең сүйиспеншилиги хэм Оған исенетуғынлардың Ол себепли алатуғын тынышлығы хаққында кеңирек сөз етилген. Бизлер бул китап арқалы ким де ким Ийсаға исенсе гүналары кеширилип, мәңгилик өмир алатуғынын билип аламыз.

Биринши бап

¹Ең баста Сөз бар еди. Сөз Қудай менен бирге еди. Сөз Қудай еди. ²Ең бастан-ақ Ол Қудай менен бирге еди.

³Хәммә нәрсе Ол аркалы жаратылды. Олсыз хеш нәрсе жаратылған емес. ⁴Онда өмир бар еди. Өмир адамлардың нуры еди. ⁵Нур қараңғылықта жарқырайды, қараңғылық оны жеңе алмады.

⁶Қудай тәрәпинен жиберилген Яқья атлы бир адам бар еди. ⁷Ол нур хаққында гүәлық бериүге хәм хәммә ол аркалы исениуи ушын келди. ⁸Оның өзи нур емес еди, бирақ ол нур хаққында гүәлық бериүге жиберилген еди. ⁹Хәммә адамды жақты қылатуғын хақыйқый нур дүньяға келди.

¹⁰Сөз дүньяда еди. Дүнья Ол аркалы жаратылған еди, бирақ дүнья Оны танымады. ¹¹Өз жерине келди, бирақ Өз халқы Оны қабыл етпеди. ¹²Бирақ Ол Өзин қабыл еткенлерге, атына исенгенлердин хәммесине Қудайдың балалары болыу хуқықын берди. ¹³Олар қаннан да, денениң қәлеуинен де, я адамның қәлеуинен де емес, ал Қудайдан тууылды.

¹⁴Сөз адам болып арамызда жасады. Бизлер Оның уллылығын, Әкеден келген, мийрим хәм хақыйқатқа толы болған жалғыз Улдың уллылығын көрдик.

¹⁵Яқья Ол хаққында бәлент дауыс пенен гүәлық берип былай деди:

– «Мениң изимнен Келиуши меннен уллы. Себеби Ол меннен бұрын бар еди», – деп айтқан Адамым – Усы. ¹⁶Оның толылығынан хәммемиз мийрим үстине мийрим алдык. ¹⁷Өйткени Мухаддес Нызам Муұса аркалы берилген еди, бирақ мийрим хәм хақыйқат Ийса Масих* аркалы келди. ¹⁸Хеш ким хеш қашан Қудайды көрген емес. Бирақ Оны Әкениң қушағындағы Өзи Қудай болған жалғыз Ул танытты.

Шомылдырыушы Яқьяның гүәлығы

¹⁹Яхудий басшылары Ерусалимнен руұханийлер менен лебийлилерди жиберип, Яқьядан: «Сен кимсең?» деп сорағанда, оның гүәлығы мынадай болды. ²⁰Ол тән алды, танбады. «Мен Масих емеспен», – деп ашық мойынлады.

²¹Олар және Яқьядан:

– Ондай болса, сен кимсең? Илияссан ба? – деп сорады.

* 1:17 *Масих* – еврей тилинде «Басына май қуйылған адам» дегенди аңлатады. Қудай үәде еткен Қутқарыушы.

– Ол емеспен, – деди Яқыя.

– Сен сол пайғамбармысан? – деп сорады олар.

– Яқ, – деп жууап берди ол.

²² Сонда олар Яқыяға:

– Кимсең, айт, бизлерди жибергенлерге бир жууап берейик. Өзин хаққында не дейсең? – деди.

²³ Яқыя:

– Ийшая пайғамбардың айтқанындай: «*Ийемиздің жолын дүзе-тиңлер*»*, – деп шөлде бақырған дауыспан, – деди.

²⁴⁻²⁵ Парисейлерден** жиберилгенлер Яқыядан:

– Егер сен Масих, Илияс, я сол пайғамбар болмасаң, сонда неге адамларды шомылдырып жүрсең? – деп сорады.

²⁶ Яқыя оларға былай деп жууап берди:

– Мен суў менен шомылдыраман, бірақ араңызда сизлер таны-майтуғын Биреу турыпты. ²⁷ Меннен соң қиятырған Адам – Усы. Мен Оның аяқ кийиминің баўын шешиўге де ылайықлы емеспен.

²⁸ Булардың хәммеси Иордан дәрьясының арғы жағасындағы Бетанияда, Яқыяның шомылдырып жүрген жеринде болды.

Қудайдың Қозысы

²⁹ Ертеңине Яқыя өзине қарай қиятырған Ийсаны көргенде былай деди:

– Мине, Бул – дүньяның гүнасын Өзине алатуғын Қудайдың Қозысы! ³⁰ «Меннен кейин бир Адам қиятыр. Ол меннен уллы. Себеби Ол меннен бурын бар еди», – деп айтқаным Усы. ³¹ Мениң өзим Оны билмейтуғын едим, бірақ Израилдың Оны таныуы ушын мен суў менен шомылдырыуға*** келдим.

³² Яқыя гүуалық берип және былай деди:

– Мухаддес Руўхтың**** кептер сыяқлы аспаннан түсип, Оның үстинде турғанын көрдим. ³³ Мен Оны билмейтуғын едим. Бірақ, мени суў менен шомылдырыу ушын жиберген Қудай маған: «Мухаддес Руўхтың түсип, кимнің үстинде турғанын көрсең, Мухаддес Руўх пенен шомылдыратуғын Сол», – деген еди. ³⁴ Мен буну көрип: «Бул – Қудайдың Улы» деп гүуалық бердим.

* 1:23 Ийшая 40:3.

** 1:24-25 *Парисейлер* – Ийсаның заманында яхудий халқының күшли диний топары.

*** 1:31 *Шомылдырыу* – грек тилинде «баптизо». Бул рәсим Қудайдың адамларды кеширип, пәк хәм таза өмирди сыйға берийүиниң нышаны.

**** 1:32 *Мухаддес Руўх* – Қудайдың Руўхы.

Ийсаның дәслепки шәкиртлери

³⁵ Ертеңине Яқия және шәкиртлериниң екеуи менен бирге турған еди. ³⁶ Ол өтип баратырған Ийсаны көрип:

– Мине, Қудайдың Қозысы! – деди.

³⁷ Еки шәкирт оның бул сөзлерин еситип, Ийсаның изине ерди.

³⁸ Ийса артына бурылып, изинен киятырғанларды көргенде, олардан:

– Не излеп жүрсизлер? – деп сорады.

– Қай жерде жасайсаң, Рәбби? – деди олар. (Рәбби – «устаз» дегенди билдиреди.)

³⁹ – Келип көриңлер, – деди Ийса.

Олар барып, Ийсаның қай жерде жасайтуғынын көрди хәм сол күни Оның менен қалды. Саат төртлер шамасында еди.

⁴⁰ Яқияның сөзлерин еситип, Ийсаның изине ерген еки адамның бири Симон Петрдің туўысканы Андрей еди. ⁴¹ Андрей дәслеп өз туўысканы Симонды излеп таўып, оған:

– Бизлер Масихты таптық, – деди. (Масих – Қудай үәде еткен Қутқарушы.)

⁴² Андрей оны Ийсаға алып келди. Ийса оған қарап:

– Сен Юнус улы Симонсаң. Сен Кифа деп аталасаң, – деди. (Кифа – Петр, яғный «тас» дегенди аңлатады.)

⁴³ Келеси күни Ийса Галилаға бармақшы болды. Филипти таўып, оған:

– Изиме ер, – деди.

⁴⁴ Филип те Андрей менен Петр сыяклы Бетсайда қаласынан еди.

⁴⁵ Филип Натаниелди таўып, оған:

– Бизлер Муўса Мухаддес Нызамда, пайғамбарлар да Жазыўларында жазған Адамды, Юсуптың Улы, Насыралы Ийсаны таптық, – деди.

⁴⁶ Натаниел оған:

– Насырадан жақсы нәрсе шығар ма еди? – деди.

– Келип көр, – деди Филип.

⁴⁷ Ийса Натаниелдің Өзине жақынласып киятырғанын көрип, ол хаққында былай деди:

– Мине, ишинде хийлеси жоқ, нағыз израиллы.

⁴⁸ Натаниел Ийсадан:

– Мени қаяқтан таныйсаң? – деп сорады.

– Филип сени шақырмастан бурын, сени әнжир ағашының астында көрдим, – деп жуўап берди Ийса.

⁴⁹ Натаниел Ийсаға:

– Устаз, Сен Қудайдың Улысаң, Сен Израилдың Патшасысаң! – деди.

⁵⁰ Ийса оған:

– Сени әнжир ағашының астында көргенімди айтқаным үшін исенип атырсаң ба? Булардан да уллы ислерди көресең! – деди.

⁵¹ Ийса және:

– Сизлерге шынын, хақыйқатын айтаман: аспан ашылғанын, Қудайдың периштелериниң Адам Улының* жоқарысында минип-түскенлерин көресизлер, – деди.

Екинши бап

Ийсаның биринши кәраматы

¹ Еки күн өткеннен соң, Галиланың Кана қаласында үйленіу тойы болды. Ийсаның анасы сол жерде еди. ² Ийса менен шәкиртлери де тойға мирәт етилген еди. ³ Шарап таұсылғанда, Ийсаның анасы Оған:

– Олардың шарабы таұсылды, – деди.

⁴ Ийса оған:

– Апа, бул Мениң жумысым емес. Мениң ұақтым еле келген жоқ, – деди.

⁵ Ийсаның анасы хызметшилерге:

– Ол сизлерге не десе де, соны исленлер, – деди.

⁶ Сол жерде диний әдет бойынша яхудийлер тазаланыу үшін қолланатуғын, хәр қайсысы шама менен жүз литр алатуғын алты тас гүзе бар еди.

⁷ Ийса хызметшилерге:

– Гүзелерди сууға толтырыңлар, – деди.

Олар гүзелерди аузына дейин толтырды.

⁸ Сонда Ийса хызметшилерге:

– Енди буннан алып, той басқарыушыға апарыңлар, – деди.

Олар алып барды. ⁹ Той басқарыушы шарапқа айланған сууды татып көрди. Оның қаяқтан келгенин билмеди, тек алып келген хызметшилер ғана билетуғын еди. Той басқарыушы күйеуді шақырып:

¹⁰ – Хәр бир адам алдын жақсы шарапты, адамлар мәс болғаннан соң пәсирегин береді. Бирақ сен жақсы шарапты хәзирге дейин сақлапсаң-ғо, – деди.

¹¹ Ийса бул биринши кәраматын** Галиланың Кана қаласында ислеп, Өз уллылығын көрсетти. Шәкиртлери де Оған исенди.

¹² Буннан кейин Ийса анасы, тууысқанлары хәм шәкиртлери менен Капарнахум қаласына келди хәм ол жерде бир неше күн қалды.

* 1:51 *Адам Улы* – Ески Келисімде үәде етилген Қутқарыушы Масихтың бир аты.

** 2:11 Сөзбе-сөз: кәраматлы белгисин.

***Ийсаның Ибадатханадан
сатыўшыларды куўыўы***

¹³ Яхудийлердин Кутқарылыў байрамы* жақынласып калғанда, Ийса Ерусалимге кетти. ¹⁴ Ибадатханада ири қара мал, кой хәм кептер сатыўшыларды, сол жерде отырған ақша алмастырыўшыларды көрди. ¹⁵ Ийса арқаннан камшы ислеп, койлар менен ири қара малға қосып хәммесин Ибадатханадан куўып шығарды. Ақша алмастырыўшылардың ақшаларын шашып, столларын аўдарып таслады.

¹⁶ Ол кептер сатыўшыларға:

– Мыналарды бул жерден жоқ етинлер, Әкемнің үйин базарға айландырмаңлар! – деди.

¹⁷ Сонда шәкиртлери: «*Сениң үйиңе болған қызғанышым Мени жеп жиберди*»**, – деп айтылған Мухаддес Жазыўдағы аятты еслерине түсирди.

¹⁸ Яхудий басшылары Ийсадан:

– Буларды ислеўге бийлигиң бар екенин бизлерге қандай кәраматлы белги менен дәлиллей аласаң? – деп сорады.

¹⁹ Ийса оларға жуўап берип:

– Бул Ибадатхананы бузыңлар, Мен оны үш күннің ишинде қайта тиклеймен, – деди.

²⁰ Олар Ийсаға:

– Бул Ибадатхана қырық алты жылда қурылған, Сен оны үш күннің ишинде тиклемекшимесең? – деди.

²¹ Бирақ Ийсаның Ибадатхана деп айтқаны Өз денеси еди. ²² Ийса өлимнен қайта тирилгеннен соң, шәкиртлери Оның бул сөзлерин еслерине түсирип, Мухаддес Жазыўға хәм Ийсаның бул сөзине исенди.

²³ Ийса Ерусалимде, Кутқарылыў байрамында болғанда, көплер Ол ислеген кәраматларды*** көрип, Оның атына исенди. ²⁴ Бирақ Ийса хәмме адамлардың кеўиллерин билгенликтен, оларға исенбеди.

²⁵ Оған адам хаққында хеш кимнің гүўалығының хәжети жоқ еди. Өйткени адамның кеўлинде не бар екенин Ол билетуғын еди.

Үшинши бап

Ийса хәм Никодим

¹ Парисейлер арасында яхудий басшыларының бири болған Никодим атлы бир адам бар еди. ² Ол бир күни түнде Ийсаға келип, Оған:

* 2:13 *Кутқарылыў байрамы* – еврей тилинде «Пасха», «өтиў» дегенди билдиреди.

** 2:17 Забур 68:10.

*** 2:23 Сөзбе-сөз: кәраматлы белгилерди.

– Устаз, Сениң Қудайдан келген бир муғаллим екениңди билемиз. Себеби хеш ким Қудай оның менен бирге болмаса, Сен ислеп атырған кәраматларды* ислей алмайды, – деди.

³ Ийса оған:

– Саған шынын, хақыйқатын айтаман: ким де ким қайтадан** тууылмаса, Қудайдың Патшалығын көре алмайды, – деп жууап берди.

⁴ Никодим Ийсадан:

– Қартайған адам қалай қайтадан тууыла алады? Ол анасының курсағына екінши мәрте кирип, қайтадан тууыла ала ма? – деп сорады.

⁵ Ийса оған жууап берип былай деди:

– Саған шынын, хақыйқатын айтаман: ким де ким суўдан хәм Мухаддес Руўхтан тууылмаса, Қудай Патшалығына кире алмайды.

⁶ Денеден тууылған – дене, Мухаддес Руўхтан тууылған – руўх болады. ⁷ Саған: «Қайтадан тууылыуың керек», – дегениме хайран қалма. ⁸ Самал кәлеген жеринде еседі, оның дауысын еситесен, бірақ қаяқтан келип, қаяққа кететуғынын билмейсең. Мухаддес Руўхтан тууылған хәр бир адам да усындай.

⁹ Никодим Ийсадан:

– Бул қалай болыуы мүмкин? – деп сорады.

¹⁰ Ийса оған былай деп жууап берди:

– Сен Израилдың устазы бола тура, усыларды билмейсең бе?

¹¹ Саған шынын, хақыйқатын айтаман: бизлер билгенимизди сөйлеймиз, көргенимиз хаққында гүуалық беремиз. Ал сизлер бизлердин гүуалығымызды қабыл етпей атырсызлар. ¹² Сизлерге жердеги нәрселер хаққында айтқанымда исенбесендер, аспандағы нәрселер хаққында айтсам, қалай исенесизлер? ¹³ Аспаннан келген Адам Улынан басқа хеш ким аспанға шыққан емес. ¹⁴ Муўсаның шөлде жыланды жоқары көтергени сыяқлы, Адам Улы да жоқары көтерилиуі тийис. ¹⁵ Сонлықтан Оған исенген хәр бир адам мәңгилик өмирге ийе болады.

¹⁶ Себеби Қудай бул дүньяны соншелли сүйгенликтен, Өзинин жалғыз Улын берди. Оның Улына исенген хәр бир адам набыт болмай, мәңгилик өмирге ийе болады. ¹⁷ Қудай Улын бул дүньяны хуқим етиу ушын емес, ал дүньяны Ол арқалы қутқарыу ушын жиберди. ¹⁸ Оған исенген адам хуқим етилмейди. Ал исенбеген адам әлле қашан хуқим етилген, өйткени ол Қудайдың жалғыз Улының атына исенбеди. ¹⁹ Хуқим мынадан ибарат: дүньяға нур келди, бірақ

* 3:2 Сөзбе-сөз: кәраматлы белгилерди.

** 3:3 *Қайтадан* – жоқарыдан.

адамлардың ислери жаман болғанлықтан, олар нурға карағанда караңғылықты жақсы көрди. ²⁰ Жаманлық ислеуши хәр бир адам нурды жек көреді хәм ислери әшкара болмауы ушын, нурға келмейди. ²¹ Бирақ хақ ис ислеуши адам ислериниң Қудай алдында исленгени көринсин деп, нурға келеди.

Ийса хәм Яқыя

²² Буннан соң, Ийса шәкиртлери менен Яхудияға келди. Бир неше уақыт олар менен бирге сол жерде қалып, адамларды шомылдырды. ²³ Яқыя да Салимниң қасындағы Айнонда шомылдырып жүрди, себеби ол жерде суў мол еди. Адамлар келип, шомылдырылатуғын еди. ²⁴ Өйткени Яқыя еле қамалмаған еди. ²⁵ Сонда Яқыяның шәкиртлери менен бир яхудий арасында диний әдет бойынша тазалануў хақкында тартыс пайда болды. ²⁶ Олар Яқыяға келип:

— Устаз, Иордан дәрьясының арғы жағасында сениң менен бирге болған, сен гүўалық берген Адам бар-ға, Сол шомылдырып жүрипти. Хәмме адам Оған бармақта, — деди.

²⁷ Яқыя былай деп жуўап берди:

— Қудайдан берилмесе, адам өзине хеш нәрсе ала алмайды. ²⁸ «Мен Масих емеспен, мен тек Оның алдынан жиберилгенмен», — деп айтқаныма сизлер гүўасызлар. ²⁹ Келиншек кимге тийисли болса, сол күйеу болады. Бирақ күйеуді тыңлап тұрған досты оның дауысын еситип, қатты қуўанады. Мен де сондай қуўанышқа толдым. ³⁰ Оның уллыланыуы, ал мениң пәсейиуим тийис.

³¹ Жоқарыдан келген хәммеден уллы. Жерден болған жерге тийисли хәм жердеги нәрселер хақкында сөйлейди. Ал аспаннан келген хәммеден уллы. ³² Ол көргени хәм еситкени хақкында гүўалық береді, бирақ гүўалығын хеш ким қабыл етпейди. ³³ Оның гүўалығын қабыл еткен Қудайдың хақ екенін тастыйықлайды. ³⁴ Қудай тәрпинен жиберилген Қудайдың сөзлерин сөйлейди. Себеби Қудай Руўхын өлшеусіз береді. ³⁵ Әке Өз Улын сүйеди хәм хәмме нәрсени Оның қолына тапсырған. ³⁶ Улға исенген адам мәңгилик өмирге ийе болады. Улды тыңламаған адам өмир көрмейди, ал Қудайдың ғәзеби оның үстинде қалады.

Төртинши бап

Ийса хәм самариялы хаял

¹⁻³ Парисейлер Ийсаның Яқыяға карағанда көп шәкирт артырып, оларды шомылдырып жүргенин еситти. Хақыйкатында Ийсаның Өзи емес, ал шәкиртлери шомылдыратуғын еди.

Ийемиз Ийса буны билгенде Яхудиядан шығып, және Галилаға кетти.

⁴Баратырып, Самария арқалы өтиуі керек еди. ⁵Солай етип, Ол Самарияның Сихар деп аталған қаласына келди. Бул қала Яқыптың өз баласы Юсупке берген жерине жақын еди. ⁶Сол жерде Яқыптың қудығы да бар еди. Ийса жол жүріп шаршағанлықтан, қудықтың қасында отырды. Саат он екилер шамасында еди.

⁷Сол ўақытта самариялы бир хаял суў алыўға келди. Ийса оған:
– Маған ишиўге суў бер, – деди.

⁸Ал Ийсаның шәкиртлери азық-аўқат сатып алыў ушын қалаға кеткен еди.

⁹Самариялы хаял:

– Сен яхудийсең, ал мен самариялы хаялман. Қалай меннен суў сорап турсаң? – деди.

Өйткени яхудийлер самариялылар менен қарым-катнас жасамайды.

¹⁰Ийса хаялға:

– Егер сен Қудайдың сыйын хәм «Маған ишиўге суў бер», – деп айтып турғанның ким екенин билгенинде, сениң өзин Оннан сорар едиң, Ол саған тири суў берер еди, – деп жуўап берди.

¹¹– Мырза! Сенде суў алатуғын хеш нәрсе жоқ-ға, қудық болса терең. Сен тири суўды қаяқтан аласаң? ¹²Сен бул қудықты бизлерге берген, өзи де, балалары да, маллары да оннан суў ишкен, бабамыз Яқыптан уллымысаң? – деди хаял.

¹³Ийса хаялға былай деп жуўап берди:

– Бул суўдан ишкен хәр бир адам және шөллейди. ¹⁴Бирақ Мен беретуғын суўдан ишкен хәр бир адам мәңгиге шөллемейди. Керисинше, Мен беретуғын суў оның ишинде мәңгилик өмир беретуғын тири булаққа айланады.

¹⁵Хаял Ийсаға:

– Мырза, енди шөллемейим ушын хәм суў алыўға бул жерге келмейим ушын, усы суўдан маған бер, – деди.

¹⁶– Барып, күйеуиңди бул жерге шақырып кел, – деди Ийса.

¹⁷Хаял Оған:

– Мениң күйеуим жоқ, – деп жуўап берди.

– Күйеуим жоқ деп, сен дурыс айттың. ¹⁸Сениң бес күйеуиң болды. Хәзир бирге жасап атырған адамың да күйеуиң емес. Буны сен дурыс айттың, – деди Ийса.

¹⁹Хаял Оған:

– Мырза, Сениң пайғамбар екениңе көзим жетип тур. ²⁰Ата-баларымыз бул таўда сыйынды, бирақ сизлер: «Сыйынуўға тийисли жер Ерусалимде», – дейсизлер, – деди.

²¹ Ийса оған былай деди:

– Хаял, Маған исен, Қудай Әкеге бул таўда да, Ерусалимде де сыйынбайтуғын ўақыт киятыр. ²² Сизлер билмейтуғыныңызға сыйынасызлар, ал бизлер билетуғынымызға сыйынамыз. Себеби кутқарылыў яхудийлерден. ²³ Бирақ, хақыйқый сыйыныўшылардың Қудай Әкеге руўх хәм хақыйқатлық пенен сыйынатуғын ўақты келеди. Әне, сол ўақыт хәзир келди. Қудай Әке де Өзине усылай сыйынатуғынларды излеп атыр. ²⁴ Қудай – Руўх, Оған сыйынатуғынлар да руўх хәм хақыйқатлық пенен сыйыныўы тийис.

²⁵ Хаял Ийсаға:

– Кутқарыўшы Масихтың келетуғынын билемен. Ол келгенде, бизлерге хәммесин билдиреди, – деди.

²⁶ Ийса оған:

– Сениң менен сөйлесип турған Мен – Солман, – деди.

²⁷ Сол ўақытта Ийсаның шәкиртлери келди хәм Оның бир хаял менен сөйлесип турғанын көрип, хайран қалысты. Бирақ олардың хеш қайсысы: «Сен оннан не сорап турсаң?» ямаса «Оның менен неге сөйлесип турсаң?» – деп сорамады.

²⁸ Сонда хаял гүзесин қалдырып, қалаға кетти хәм адамларға:

²⁹ – Келиңлер, маған ислеген ислеримнің хәммесин айтып берген Адамды көринлер. Ол Масих емес пе екен? – деди.

³⁰ Адамлар қаладан шығып, Ийсаға қарай жүрди.

³¹ Соның арасында шәкиртлери Ийсадан өтинип:

– Устаз, аўқат же! – деди.

³² Бирақ Ийса оларға:

– Менде сизлер билмейтуғын аўқат бар, – деди.

³³ Шәкиртлер бир-бирине:

– Мүмкин, биреў Оған аўқат әкелген шығар? – дести.

³⁴ Бирақ Ийса оларға былай деди:

– Мениң аўқатым – Мени Жибергеннің еркин орынлаў хәм Оның исин тамамлаў. ³⁵ Сизлер: «Жыйын-теримге еле төрт ай бар», – деп айтпайсызлар ма? Бирақ, сизлерге айтатуғыным: көзлериңизди ашып, егинликке қараңлар. Олар писип жетилесип, жыйын-теримге таяр тур. ³⁶ Орақшы өз хақын алады хәм мәңгилик өмир ушын зүрәәт жыйнайды. Солай етип, еккен де, орған да бирге қуўанады. ³⁷ «Биреўи егеди, басқасы орады», – деген нақыл усыған туўры келеди. ³⁸ Мен сизлерди өзлериңиз мийнет етпеген зүрәәтти орыўға жибердим. Басқалар мийнет еткен еди, ал сизлер олардың мийнетинин зүрәәтин алдыңлар.

Самариялылардың Ийсаға исениуі

³⁹ «Ол маған ислеген ислеримнің хәммесин айтып берди», – деген хаялдың гүәалығы себепли, сол қаладағы самариялылардың көбиси Ийсаға исенди. ⁴⁰ Сонлықтан самариялылар Ийсаға келип, өзлери менен қалыұды өтинди. Ол сол жерде еки күн қалды. ⁴¹ Ийсаның сөзин еситип, және де көбирек адамлар исенди.

⁴² Олар хаялға:

– Бизлер енди сениң сөзлериң себепли емес, ал Оның сөзлерин өзлеримиз еситип, Оның хақыйқаттан да дүньяның Қутқарыушысы екенин билип, исенемиз, – дести.

Ийсаның патша хызметкеринің улына шыпа беруі

⁴³ Еки күн өткеннен соң, Ийса сол жерден шығып, Галилаға кетти. ⁴⁴ Ийсаның Өзи: «Пайғамбар өз ұатанында кәдирсиз», – деп айтқан еди. ⁴⁵ Ол Галилаға келгенде, галилалылар Оны жыллы жүзлик пенен қабыл алды. Өйткени олар да Ерусалимдеги Қутқарылыұ байрамына барып, Ийсаның сол жерде ислеген барлық ислерин көрген еди.

⁴⁶ Ийса және Өзи суұды шарапқа айландырған Галиланың Қана қаласына келди. Сол жерде патшаның бир хызметкери болып, оның улы Капарнахумда аұырып атырған еди. ⁴⁷ Ол Ийсаның Яхудиядан Галилаға келгенин еситип, Оған барды. Келип, өлим төсегинде жатырған улына шыпа беруіди Ийсадан өтинди.

⁴⁸ Ийса оған:

– Сизлер кәраматлы белгилерди хәм таң қаларлық нәрселерди көрмегенше исенбейсизлер, ә! – деди.

⁴⁹ Патша хызметкери Ийсаға:

– Мырза, улым өлип қалмастан бұрын келе гөр! – деди.

⁵⁰ Ийса оған:

– Бар, улың жасайды, – деди.

Ол адам Ийсаның сөзине исенип, кетти. ⁵¹ Жолда киятырғанда оны хызметшилери қарсы алып, оған баласының тири қалғанын айтты. ⁵² Ол хызметшилеринен баласының аұхалының саат нешеде жеңиллескенин сорағанда, олар:

– Кеше түски саат бирде ыссылығы түсти, – дести.

⁵³ Сонда баланың әкеси буның: «Улың жасайды», – деп Ийса айтқан ұақытта болғанын билип, оның өзи хәм шаңарағындағылардың хәммеси исенди.

⁵⁴ Бұл – Ийсаның Яхудиядан Галилаға келгеннен соң ислеген екінши кәраматы* еди.

* 4:54 Сөзбе-сөз: кәраматлы белгиси.

Бесинши бап

Хәүиздеги ләңниң шыпа табыуы

¹ Буннан соң, яхудийлердин бир байрамы болып, Ийса Ерусалимге кетти. ² Ерусалимдеги Қой дәрўазасы қасында еврейше Бейтеста деп аталған бес айўанлы бир хәўиз бар еди. ³⁻⁴ Бул жерде соқыр, ақсақ хәм ләң болған жүдә көп кесел адамлар жататуғын еди*. ⁵ Сол жерде отыз сегиз жылдан бери кесел болған бир адам бар еди. ⁶ Ийса оның жатырғанын көргенде, узақ ўақыттан бери усы аўхалда екенин билип, оннан:

– Тәўир болыўды кәлейсең бе? – деп сорады.

⁷ Кесел адам Оған:

– Мырза, суў козғалғанда, мени хәўизге түсиретуғын хеш кимим жоқ. Мен бараман дегенше, басқа адам меннен бурын түсип алады, – деди.

⁸ Ийса оған:

– Орныңнан тур, төсегинди ал да, жүр, – деди.

⁹ Ол адам сол ўақытта-ақ шыпа тапты хәм төсегин алып жүрип кетти. Бул дем алыс күни** еди. ¹⁰ Сонлықтан яхудий басшылары шыпа тапқан адамға:

– Бүгин дем алыс күни-ғо, төсегинди алып жүриўге болмайды, – деди.

¹¹ Бирақ, сол адам оларға былай деп жуўап берди:

– Маған шыпа берген Адам: «Төсегинди ал да, жүр», – деди.

¹² – Саған: «Төсегинди ал да, жүр», – деген Адам ким? – деп сорады олар.

¹³ Ал шыпа тапқан адам Оның ким екенин билмейтуғын еди. Себеби Ийса сол жердеги халықтың арасында көринбей қалған еди.

¹⁴ Соңынан Ийса сол адамды Ибадатханада ушыратып қалды хәм оған:

– Мине, сен шыпа таптың. Саған және де жаманырақ нәрсе болмауы ушын, буннан былай ғүна ислеме, – деди.

* 5:3-4 Басқа нускада мына сөзлер де бар: «Олар суўдың козғалыўын күтип жататуғын еди. Себеби Жаратқан Ийемиздин бир периштеси ара-тура хәўизге түсип, суўды хәрекетке келтиретуғын еди. Суў козғалғаннан соң, биринши болып суўға түскен адам қандай аўырыў болса да, аўырыўына шыпа табатуғын еди».

** 5:9 Сөзбе-сөз: шемби күни. Мухаддес Нызам бойынша, яхудийлердин дем алыс күни.

¹⁵ Сол адам барып, өзине шыпа берген Адамның Ийса екенін яхудий басшыларына айтып берди.

¹⁶ Сонлықтан бундай ислерди дем алыс күни ислегени ушын, яхудий басшылары Ийсаны қуўдалай баслады. ¹⁷ Бирақ Ийса оларға былай деп жуўап берди:

– Әкем* усы күнге дейін мийнет етип қиятыр, Мен де мийнет етип атырман.

¹⁸ Сол себепли яхудий басшылары Оны өлтириў ушын және де көбирек хәрекет етти. Өйткени Ол тек дем алыс күнин бузып ғана қоймай, Қудайды Әкем деп, Өзин Қудайға теңлестирген еди.

Қудай Улының бийлиги

¹⁹ Ийса яхудийлерге былай деди:

– Сизлерге шынын, хақыйқатын айтаман: Ул Әкениң қылған ислерин көрмегенше, Өзлигинен хеш нәрсе ислеі алмайды. Әке нени ислесе, Улы да соны ислеіди. ²⁰ Себеби Әке Улын сүйеди хәм ислегенлериниң хәммесин Оған көрсетеди. Сизлерди хайран қалдыратуғын булардан да уллырақ ислерди Оған көрсетеди. ²¹ Әкениң өлилерди тирилтип, оларға өмир бергени сыяқлы, Улы да қөлеген адамына өмир береді. ²² Әке хеш кимди хәким қылмайды, Ол пүткіл хәкимди Улына тапсырған. ²³ Солай етип, хәмме адам Әкени хұрмет еткени сыяқлы, Улды да хұрмет етсин. Улды хұрмет етпеген Оны жиберген Әкени де хұрмет етпеген болады.

²⁴ Сизлерге шынын, хақыйқатын айтаман: Мениң сөзлеримди тыңлап, Мени Жибергенге исенген адамда мәнгилик өмир бар. Ол хәким етилмей, өлимнен өмирге өтти. ²⁵ Сизлерге шынын, хақыйқатын айтаман: өлилердиң Қудайдың Улының даўысын еситетуғын ўақты келеди хәм ол хәзир келди де. Оның даўысын еситкенлер тириледі. ²⁶ Өйткени Әкениң Өзи өмирдиң тийкары болғаны сыяқлы, Улдың Өзине де өмирдиң тийкары болыўды рухсат етти. ²⁷ Оған хәким етиў бийлигин де берди. Себеби Ол – Адам Улы.

²⁸ Буған хайран қалмаңлар. Қәбирдегилердиң хәммесиниң Оның даўысын еситетуғын ўақты қиятыр. ²⁹ Олар қәбирлерден шығады. Жақсылық қылғанлар жасаў ушын, жаманлық қылғанлар хәким етилиў ушын қайта тириледі. ³⁰ Мен Өзлигимнен хеш нәрсе ислеі алмайман. Қалай еситсем, солай хәким қыламан хәм Мениң хәкимим әдил. Өйткени Мен Өз еркимди емес, ал Мени жиберген Әкемниң еркин орынлаўға тырысаман.

* 5:17 Әке – Қудай.

³¹ Егер Мен Өзим тууралы Өзим гүўалык берсем, гүўалығым хакыйкый болмайды. ³² Бирак Мен тууралы гүўалык бериўши баска Биреў бар, Оның Мен тууралы берип атырған гүўалығының хакыйкат экенин билемен.

³³ Сизлер Яқияға адамларды жибердинлер, ол хакыйкат хаккында гүўалык берди. ³⁴ Мен адамның гүўалығына мүтәж болмасам да, буларды сизлердиң қутқарылыўыңыз ушын айтып атырман. ³⁵ Яқия — жанып, нур шашып турған шыра еди. Сизлер оның нурында аз уақыт куўаныўды кәлединлер.

³⁶ Бирак Менде Яқияникинен уллырақ гүўалык бар. Себеби Әкемнің Маған орынлаўым ушын тапсырған ислери, усы ислеп атырған ислеримнің өзи Мени Әкемнің жибергени хаккында гүўалык берип атыр. ³⁷ Мени жиберген Әкемнің Өзи Мен тууралы гүўалык берип тур. Сизлер хеш қашан Оның даўысын да еситпегенсизлер, жүзин де көрмегенсизлер. ³⁸ Оның сөзлери де сизлерде жай алмайды, өйткени сизлер Оның Жибергенине исенбей атырсызлар. ³⁹ Сизлер Мухаддес Жазыўларды изертлейсизлер, себеби олар арқалы мәнгилик өмирге ийе боламыз, деп ойлайсызлар. Ал олар Мен тууралы гүўалык береди. ⁴⁰ Бирак сизлер мәнгилик өмирге ийе болыў ушын, Маған келиўди кәлемейсизлер-ғо.

⁴¹ Мен адамлардан мактаў қабыл қылмайман. ⁴² Бирак сизлерди билемен, кеўиллериңизде Қудайдың сүйиспеншилиги жок. ⁴³ Мен Әкемнің атынан келсем де, Мени қабыл етпей атырсызлар. Егер баска биреў өз аты менен келсе, оны қабыл етесизлер. ⁴⁴ Сизлер бир-биринизден мактаў еситиўди жақсы көресизлер, бирак жалғыз Қудайдың мактаўына ерисиўге умтылмайсызлар. Олай болса, Маған қалай исене аласызлар?

⁴⁵ Мени Әкемнің алдында сизлерди айыплайды, деп ойламанлар. Сизлерди айыплаўшы өзлериңиз үмит ететуғын Муўса болады. ⁴⁶ Муўсаға исенгениңизде, Маған да исенер едиңлер. Өйткени ол Мен тууралы жазған еди. ⁴⁷ Бирак Муўсаның Жазыўларына исенбесеңдер, Мениң сөзлериме қалай исенесизлер?

Алтыншы бап

Ийсаның бес мың адамды тойғызыўы

¹ Буннан соң, Ийса Галила, яғный Тиберия теңизиниң арғы жағасына өтти. ² Оның аўырыўларға ислеген кәраматларын* көргенликтен, көп халық изине ерди. ³ Ийса таўға шығып, шәкиртлери менен

* 6:2 Сөзбе-сөз: кәраматлы белгилерин.

бирге сол жерде отырды. ⁴ Яхудийлердің Қутқарылыуы байрамы* жақынлап қалған еді.

⁵ Ийса басын көтеріп, Өзине қарай көп халықтың киятырғанын көріп, Филипптен:

— Бул адамларға жегизиуі үшін нанды қаяқтан сатып аламыз? — деп сорады.

⁶ Ийса бул гәпти оны сынауі үшін айтты. Себеби Ол не ислейжақ екенін Өзи билетуғын еді.

⁷ Филипп Оған:

— Олардың хәр бирине аз-маз берсек те, еки жүз динарлық** нан жетпейди-ғо, — деп жууап берди.

⁸ Шәкиртлеринен бири, Симон Петрдің тууысқаны Андрей Ийсаға:

⁹ — Бул жерде бир балада бес арпа наны менен еки балық бар. Би-рақ усыншама адам үшін булар не болады? — деди.

¹⁰ Ийса:

— Халықты жерге отырғызыңлар, — деди.

Ол жерде шөп көп болғанлықтан, бес мыңға шамалас ер адам жерге жамбаслады. ¹¹ Сонда Ийса нанларды алып, Қудайға шүкирлик етти де, отырғанларға үлестиріп берди. Сол сыяқлы, оларға балықларды да кәлегенинше бөліп берди.

¹² Хәмме жеп тойғанда, Ийса шәкиртлерине:

— Ауысқан бөлеклерин жыйнап алыңлар, хеш нәрсе зая болма-сын, — деди.

¹³ Солай етип, шәкиртлер адамлар жеген бес арпа нанынан ауысқан бөлеклерди жыйнап, үлкен он еки себет толтырды.

¹⁴ Халық Ийсаның ислеген кәраматын*** көріп:

— Хақыйқаттан да, Бул дүньяға келетуғын пайғамбар екен, — дести.

¹⁵ Ийса олардың келип, Өзин патша кылыуі үшін зорлық пенен услайжақ екенін билгенде, және жалғыз Өзи тауға шығып кетти.

Ийсаның теңиздің үсти менен журиуі

¹⁶ Кеш болғанда, Ийсаның шәкиртлери теңизге барды. ¹⁷ Олар бир қайыққа минип, теңиздің арғы жағасындағы Капарнахумға қарай жол алды. Қараңғы түссе де, Ийса еле олардың қасына келмеген еді. ¹⁸ Күшли самал есип, теңиз толқынлана баслады. ¹⁹ Шәкиртлер

* 6:4 *Қутқарылыуы байрамы* — еврей тилинде «Пасха», «өтиуі» дегенди билдиреди.

** 6:7 *Бир динар* — жұмысшының бир күнлик ис хақысы.

*** 6:14 Сөзбе-сөз: кәраматлы белгисин.

бес-алты шақырымдай жүзгеннен соң, теңиздің үсти менен жүріп, қайыққа жақынласып қиятырған Ийсаны көріп, қорқып қалысты.

²⁰ Бірақ Ийса оларға:

– Бул – Мен, қорқпаңдар! – деди.

²¹ Сонда олар Ийсаны қайыққа миндирмекши болды. Қайық сол уақытта-ақ олар баратырған жағаға келип тоқтады.

²² Ертеңине теңиздің арғы жағасында қалған халық ол жерде тек бир қайық болғанын, Ийсаның Өзи шәкіртлери менен бирге бул қайыққа минбегенин, ал тек шәкіртлериниң өзлери кеткенин билди.

²³ Сонда Ийемиз шүкирлик етип берген нанды халық жеген жердің жақынына Тибериядан бир неше қайықлар келди. ²⁴ Ийсаның да, шәкіртлериниң де ол жерде жоқ екенин көрген халық қайықларға минди хәм Ийсаны ізлеп, Капарнахумға кетти.

Ийса – өмир наны

²⁵ Олар Ийсаны теңиздің арғы жағасынан тауып, Оннан:

– Устаз, Сен бул жерге қашан келдің? – деп сорады.

²⁶ Ийса оларға жууап берип:

– Сизлерге шынын, хақыйқатын айтаман: сизлер Мени кәраматлар* көргениңиз ушын емес, ал нан жеп тойғаныңиз ушын ізлеп атырсызлар. ²⁷ Сизлер бузылатуғын азық ушын емес, ал мәңгилик өмирге сақланатуғын азық ушын мийнет етиндер. Оны сизлерге Адам Улы береді. Өйткени Қудай Әке Оған Өз мөрин басып, бийлик берді, – деди.

²⁸ Олар Ийсадан:

– Қудайға унайтуғын ислерди ислеуимиз ушын не қылыуымыз керек? – деп сорады.

²⁹ – Қудайға унайтуғын ис – Оның Жибергенине исениу, – деп жууап берді Ийса.

³⁰ Олар Ийсаға:

– Бизлер көріп, Саған исениуимиз ушын, қандай кәрамат** көрсетежақсан? Не ислеяжақсан? ³¹ «Жеу ушын оларға аспаннан нан берди»***, – деп жазылғандай, ата-бабаларымыз шөлде манна**** жеген, – деди.

³² Ийса оларға:

* 6:26 Сөзбе-сөз: кәраматлы белгилер.

** 6:30 Сөзбе-сөз: кәраматлы белги.

*** 6:31 Шығыу 16:4-5; Забур 77:24.

**** 6:31 *Манна* – Израил халқы Мысырдан шығып шөлде жүргенде, Қудай аспаннан берген азық.

– Сизлерге шынын, хақықатын айтаман: сизлерге аспаннан нан берген Муўса емес, ал аспаннан хақықый нанды сизлерге берип турған – Мениң Әкем. ³³ Себеби Қудайдың наны аспаннан келип, дүньяға өмир береді, – деди.

³⁴ Халық Ийсаға:

– Мырза, бизлерге бундай нанды хәмме ўақыт берип тур, – деди.

³⁵ Ийса оларға былай деди:

– Мен – өмир наныман. Маған келген адам хеш қашан аш болмайды хәм Маған исенген адам хеш қашан шөллемейди. ³⁶ Бирақ Мен сизлерге: «Мени көрдинлер, сонда да Маған еле исенбей атырсызлар», – дедім-ғо. ³⁷ Әкемнің Маған бергенлериниң хәммеси Маған келеди. Маған келгенлерди хеш қашан қуўып шығармайман. ³⁸ Өйткени Мен Өз еркимди емес, ал Мени Жибергеннің еркин орынлаў ушын аспаннан келдим. ³⁹ Оның Маған бергенлериниң хеш бирин жойтпаўым, ал ақырғы күнде хәммесин тирилтиўим – бул Мени Жибергеннің ерки. ⁴⁰ Әкемнің ерки – Оның Улын көрип, Оған исенген хәр бир адамның мәңгилик өмирге ийе болыўы. Мен оны ақырғы күни тирилтемен.

⁴¹ Сонда «Мен аспаннан келген нанман», – дегени ушын, яхудийлер Ийсаға наразылық билдире баслады.

⁴² – Бул – Юсуптың улы Ийса емес пе? Бизлер Оның ата-анасын таниймыз-ғо. Енди қалай Ол: «Аспаннан келдим», – деп айтып отыр? – дести олар.

⁴³ Ийса оларға былай деп жуўап берди:

– Өз ара наразы болмаңлар. ⁴⁴ Егер Мени Жиберген Әкем алып келмесе, хеш ким Маған келе алмайды, ал Маған келгенди ақырғы күни тирилтемен. ⁴⁵ Пайғамбарлардың Жазыўларында: «*Хәммеси Қудай тәрәпинен үйретиледи*»*, – деп жазылған. Әкемнен еситип, Оннан үйренген хәр бир адам Маған келеди. ⁴⁶ Қудайдан Келгеннен басқа хеш ким Әкени көрген емес, Әкени тек ғана Ол көрген. ⁴⁷ Сизлерге шынын, хақықатын айтаман: исенген адам мәңгилик өмирге ийе. ⁴⁸ Мен – өмир наныман. ⁴⁹ Ата-бабаларыңыз шөлде манна жесе де, өлип кетти. ⁵⁰ Бул жерде аспаннан келген бир нан бар, оны жеген адам өлмейди. ⁵¹ Мен – аспаннан келген тири нанман. Егер ким де ким бул нанды жесе, мәңги жасайды. Дүньяға өмир бериў ушын, Мен беретуғын бул нан – Өз денем.

⁵² Сонда яхудийлер:

– Ол қалай бизлерге Өз денесин жеўге бере алады? – деп өз ара тартыса баслады.

* 6:45 Ийшая 54:13.

⁵³ Ийса оларға былай деди:

– Сизлерге шынын, хақыйкатын айтаман: Адам Улының денесин жеп, қанын ишпесеңдер, сизлерде өмир болмайды. ⁵⁴ Мениң денемди жеп, қанымды ишкен адамда мәңгилик өмир бар хәм Мен оны ақырғы күни тирилтемен. ⁵⁵ Себеби Мениң денем – хақыйкый азык, қаным – хақыйкый ишимлик. ⁵⁶ Денемди жеп, қанымды ишкен адам Менде жасайды, Мен онда жасайман. ⁵⁷ Мени тири Әкем жибергендей хәм Мениң Әкем арқалы жасап атырғанымдай, Мениң денемди жеген адам да Мен арқалы жасайды. ⁵⁸ Аспаннан түскен нан, мине – усы. Бул нан ата-бабаларыңыз жеген маннаға уксамайды. Олар өлип кетти, ал бул нанды жеген адам мәңги жасайды.

⁵⁹ Ийса бул сөзлерди Капарнахумдағы мәжилисханада* тәлим бергенде айтты.

Мәңгилик өмир сөзлери

⁶⁰ Шәкиртлериниң көбиси буны еситип:

– Қандай қыйын сөзлер! Буны ким қабыллай алады? – деди.

⁶¹ Шәкиртлериниң буған наразы болғанын билип, Ийса былай деди:

– Бул сөзлер исениўинизге тосқынлық қылып атыр ма? ⁶² Егер Адам Улының бурын болған жерине көтерилгенин көрсениз ше? ⁶³ Руўх өмир береди, ал дене пайда келтирмейди. Сизлерге айтқан сөзлерим руўх хәм өмир. ⁶⁴ Бирақ араңызда исенбейтуғынлар бар.

Өйткени Ийса кимлердиң исенбейтуғынын хәм кимниң Өзине сатқынлық ислеїтуғынын бурыннан-ақ билетуғын еди. ⁶⁵ Ийса және:

– «Әкем жол қоймаса, хеш ким Маған келе алмайды», – деп сол себебли айтқан едим, – деди.

⁶⁶ Сол ўақыттан баслап, Ийсаның шәкиртлериниң көбиси кетип қалып, енди Оның менен жүрмейтуғын болды.

⁶⁷ Сонда Ийса он еки шәкиртинен:

– Сизлер де кетпекшимисиз? – деп сорады.

⁶⁸ Симон Петр жуўап берип:

– Ийем, бизлер кимге барамыз? Сенде мәңгилик өмир сөзлери бар. ⁶⁹ Бизлер исенемиз хәм билемиз: Сен – Қудайдың Мухаддеси-сең, – деди.

⁷⁰ Ийса оларға:

* 6:59 *Мәжилисхана* – грекше «синагога». Яхудийлердиң Қудайға хызмет етеуғын хәм Қудайдың сөзин үйренетуғын орны.

– Сизлерди, он екини таңлап алған Өзим емес пе? Бирак араныздағы бириңиз – шайтан, – деди.

⁷Ол Симон улы Яхуда Искариот хаққында айтқан еди. Себеби Яхуда он екинің бири болса да, кейин Ийсаға сатқынлық иследи.

Жетинши бап

Ийса хәм Оның инилери

¹Соңынан Ийса Галила бойлап жүрди, өйткени яхудий басшылары Оны өлтирмекши болғанлықтан, Ол Яхудияда жүриўди қәлемеди. ²Яхудийлердің Қос байрамы жақынлап қалған еди. ³Сонда Ийсаның инилери Оған:

– Бул жерден кетип, Яхудияға бар. Сениң ислеп атырған ислеринди шәкиртлериң де көрсин. ⁴Себеби өзин ашық танытпақшы болған адам жасырын ис ислемейди. Егер Сен усындай ислер ислеп атырған болсаң, Өзинди дүньяға көрсет, – дести.

⁵Өйткени Оған, хәтте, инилери де исенбейтуғын еди.

⁶Ийса оларға:

– Мен ушын ылайықлы ўақыт еле келмеди. Ал сизлер ушын хәр қандай ўақыт қолайлы. ⁷Дүнья сизлерди жек көре алмайды, бирак Мени жек көреді. Себеби Мен оның ислериниң жаман екенлиги хаққында гүўалық берип жүрмен. ⁸Сизлер байрамға барынлар. Мен хәзирше бул байрамға бармайман, өйткени Мениң ўақтым еле толмады, – деди.

⁹Ийса оларға усыларды айтып, Галилада қалды.

Ийса Ерусалимдеги байрамда

¹⁰Бирақ инилери байрамға кеткеннен соң, Ийсаның Өзи де барды. Ашық түрде емес, ал жасырын барды. ¹¹Яхудий басшылары Ийсаны байрамда излеп: «Ол қаяқта?» – деп сорады.

¹²Халық арасында Ол хаққында көп сыбырлы сөзлер болды. Биреўлер: «Ол жақсы Адам», – десе, басқалар: «Яқ, Ол халықты жолдан азғырып атыр», – деди. ¹³Бирақ яхудий басшыларынан қорқаңлықтан, хеш ким Ол хаққында ашық сөйлей алмайтуғын еди.

¹⁴Байрамның ярымы өткенде Ийса Ибадатханаға кирип, тәлим бере баслады. ¹⁵Яхудий басшылары:

– Бул Адам хеш оқымаған болса да, усыншама билимди қаяқтан алған? – деп таң қалысты.

¹⁶Ийса оларға жуўап берип былай деди:

– Мениң тәлийматым Өзимдики емес, ал Мени Жибергендики.

¹⁷Ким де ким Қудайдың еркин орынлағысы келсе, бул тәлийматтын

Кудайдан ба ямаса Мен Өзлигимнен айтып атырман ба, билип алады. ¹⁸ Өз атынан сөйлеуши өзине уллылык излейди, ал Өзин Жибергенниң уллылыгын излеуши – хақыкатшыл, Онда жалған жок. ¹⁹ Муўса сизлерге Мухаддес Нызамды бермеди ме? Бирақ хеш бириниз де Мухаддес Нызамды орынламайсызлар. Мени не ушын өлтирмекши сизлер?

²⁰ Халык:

– Сени жин урған ба? Ким Сени өлтирмекши? – деди.

²¹ Ийса сөзин даўам етип, оларға былай деди:

– Мен бир ис иследим, хәммениз буған хайран қалып атырсызлар. ²² Муўса сизлерге сүннетти* буйырғанлыктан, сизлер дем алыс күнинде де баланы сүннет етесизлер. Бирақ хақыкатында, сүннет Муўсадан емес, ал бабаңыз Ибрайымнан** қалған еди. ²³ Муўсаның Нызамы бузылмасын деп, бала дем алыс күни болса да сүннет қылынады екен, неге сизлер Маған дем алыс күни бир адамға толық шыпа бердиң, деп ашыўланасызлар? ²⁴ Сыртқы көриниске қарап хүким етпенлер, ал әдиллик пенен хүким шығарынлар.

Ийса – Масих па?

²⁵ Сонда айырым ерусалимлилер:

– Өлтирмекши болып атырғаны усы Адам емес пе? ²⁶ Мине, Ол ашық сөйлеп тур, ал олар Оған хеш нәрсе деп атырған жок. Мүмкин, басшылар Оның Масих екенін хақыкаттан да тән алған шығар?

²⁷ Бирақ бизлер бул Адамның қаяктан келгенин билемиз. Ал Масих келгенде, Оның қаяктан келгенин хеш ким билмейди, – дести.

²⁸ Сол ўақытта Ибадатханада тәлим берип турған Ийса бәлент даўыс пенен былай деди:

– Сизлер Мени хәм Мениң қаяктан екенимди билесизлер. Мен Өз Өзимнен келгеним жок. Мени Жиберген Хак, сизлер Оны билмейсизлер. ²⁹ Бирақ Мен Оны билемен, себеби Мен Оннан келдим, Мени Ол жиберди.

³⁰ Сонда олар Ийсаны ушлаўға тырысты, бирақ хеш ким Оған қол тийгизбеди. Өйткени Оның ўақты еле келмеген еди. ³¹ Ал халық арасында көп адамлар Оған исенип:

– Масих келгенде, бул Адамнан да көбирек кәраматлар*** ислер ме екен? – деди.

* 7:22 *Сүннет* – Кудайдың буйрығы бойынша, яхудийлер ер балаларын туўылғаннан кейин сегизинши күни сүннет етеди.

** 7:22 Сөзбе-сөз: ата-бабаларыңыздан.

*** 7:31 Сөзбе-сөз: кәраматлы белгилер.

³² Парисейлер Ийса ҳаққында халық арасындағы бул сөзлерди еситти. Сонлықтан олар хәм бас руўханийлер Ийсаны услаў ушын сақшыларды жиберди.

³³ Ийса былай деди:

– Мен сизлер менен бирге аз ўақыт боламан, соңынан Мени Жибергенге қайтып бараман. ³⁴ Мени излейсизлер, бирақ таппайсызлар. Мен болатуғын жерге сизлер келе алмайсызлар.

³⁵ Сонда яхудий басшылары өз ара:

– Бул Адам бизлер таба алмайтуғындай қаяққа бармақшы? Ол греклер арасына тарқалып кеткен яхудийлерге барып, греклерге тәлим бермекши ме? ³⁶ «Мени излейсизлер, бирақ таппайсызлар. Мен болатуғын жерге сизлер келе алмайсызлар», – деген сөзлер нени аңлатады екен? – дести.

³⁷ Байрамның соңғы, уллы күнинде Ийса орнынан турып, бәлент даўыс пенен былай деди:

– Ким де ким шөллесе, Маған келип ишсин. ³⁸ Мухаддес Жазыўда айтылғандай, Маған исенген адамның ишинен тири суў дәрьясы ағады.

³⁹ Ийса бундай деп, Өзине исенетуғынлар алатуғын Мухаддес Руўх ҳаққында айтқан еди. Себеби Ол еле уллылықка ериспегенликтен, оларға Мухаддес Руўх еле берилмеген еди.

⁴⁰ Халық арасынан айырымлар бул сөзлерди еситип:

– Бул – хақыйқаттан да Пайғамбар, – деди.

⁴¹ Басқалары: «Бул – Масих», – дести.

Ал гейбиреўлери: «Яқ, Масих Галиладан келетуғын ба еди? ⁴² Мухаддес Жазыўда: „*Масих Даўыттың урпағынан болып, Даўыттың ана журты Бейтлеҳем ауылынан келеди*“*, – деп жазылған емес пе?» – дести.

⁴³ Солай етип, Ийса себепли халық арасында бөлиниў пайда болды. ⁴⁴ Олардың гейбиреўлери Оны усламақшы болды, бирақ хеш ким Оған қол тийгизбеди.

Яхудий басшыларының Ийсаға исенбеўи

⁴⁵ Сақшылар қайтып келгенде, бас руўханийлер менен парисейлер олардан:

– Неге Оны алып келмедиңлер? – деп сорады.

⁴⁶ Сақшылар жуўап берип:

– Ҳеш ким хеш қашан бул Адам сыяқлы сөйлеген емес, – деди.

* 7:42 Патшалық ҳаққында 2-кітап 7:12; Михей 5:2.

⁴⁷ Парисейлер оларға:

– Сизлер де алдандыңыз ба? ⁴⁸ Басшылардан ямаса парисейлерден Оған исенген адам болды ма, сирә? ⁴⁹ Бирак, Мухаддес Нызамды билмейтуғын бул халық нәлет етилген, – деди.

⁵⁰ Олардың бири, бурын Ийсаға келген Никодим атлы адам оларға:

⁵¹ – Нызамымыз бойынша, дәслепп адамды тыңламай турып, онын не ислегенин билместен, хукимм етиўге бола ма? – деди.

⁵² Оған:

– Сен де Галиладансаң ба? Мухаддес Жазыўды жақсылап оқы, сонда Галиладан пайғамбар шықпайтуғынын билесең, – дести олар.

⁵³ Соңынан хәммеси үйлерине таркасты.

Сегизинши бап

Бузықшылықта усланған ҳаял

¹ Ал Ийса Зәйтүн таўына кетти. ² Таң атқанда, Ол және Ибадатханаға қайтып барды. Пүткил халық Оның қасына келди хәм Ийса отырып, оларға тәлим бере баслады. ³ Сонда диний муғаллимлер менен парисейлер Ийсаның алдына бузықшылық ислеп атырғанда усланған бир ҳаялды алып келди. Ҳаялды ортаға турғызып:

⁴ – Устаз! Бул ҳаял бузықшылық ислеп атырғанда усланды. ⁵ Муўса Нызамда бизлерге бундай ҳаялларды тас пенен урыўды буйырған*. Сен не дейсең? – деди.

⁶ Олар бул сөзлерди Ийсаны сынап, Оны айыплайтуғын бир сылтаў табыў ушын айтты.

Бирак Ийса еңкейип, бармағы менен жерге жазып отыра берди.

⁷ Олар сораўларын даўам ете бергеннен соң, Ийса түргелип:

– Араңызда ким гүнасыз болса, сол биринши болып ҳаялға тас атсын, – деди.

⁸ Соңынан және еңкейип, жерге жаза берди.

⁹ Олар бул сөзлерди еситкенде, жасы үлкенлеринен баслап, бирим-бирим кете баслады. Ақырында жалғыз Ийса менен ортада турған ҳаял қалды. ¹⁰ Ийса орнынан турып, ҳаялға:

– Ҳаял! Олар қаяқта? Ҳеш ким сени айыпламады ма? – деди.

¹¹ – Ҳеш ким, Мырза! – деп жуўап берди ҳаял.

Ийса оған:

– Мен де сени айыпламайман, бар, буннан былай гүна ислеме, – деди.

* 8:5 Лебий 20:10; Мухаддес Нызамды қайталаў 22:22-24.

Ийса – дүньяның нуры

¹² Ийса және халыкка былай деди:

– Мен – дүньяның нурыман. Ким де ким Маған ерсе, каранғылыкта жүрмейди, ал өмир нурына ийе болады.

¹³ Сонда парисейлер Ийсаға:

– Сен Өзиң хаққында Өзиң гүўалық берип атырсаң. Сениң гүўалығың хақыйкат емес, – деди.

¹⁴ Ийса оларға жуўап берип былай деди:

– Мен Өзим хаққында Өзим гүўалық берсем де, гүўалығым хақыйкат. Өйткени Мен қаяктан келгенимди хәм қаякқа кететуғынымды билемен. Ал сизлер Мениң қаяктан келгенимди хәм қаякқа кететуғынымды билмейсизлер. ¹⁵ Сизлер адамның ой-пикири менен хүким етесизлер, ал Мен хеш кимди хүким етпеймен.

¹⁶ Егер Мен хүким етсем де, Мениң хүкимим әдил. Себеби Мен жалғыз емеспен. Мен хәм Мени Жиберген Әкем екеўмиз бирге хүким етемиз. ¹⁷ Сизлердиң Мухаддес Нызамыңызда: «*Еки адамның гүўалығы дурыс*»*, – деп жазылған-ғо. ¹⁸ Мен Өзим хаққында Өзим гүўалық беремен хәм Мени жиберген Әкем де гүўалық береди.

¹⁹ Сонда олар Ийсадан:

– Сениң Әкең қаякта? – деп сорады.

Ийса оларға:

– Сизлер Мени де, Мениң Әкемди де билмейсизлер. Егер Мени билгениңизде, Әкемди де билер единлер, – деди.

²⁰ Ийса бул сөзлерди Ибадатханада тәлим берип атырып, садақа қутысының қасында айтты. Бирақ хеш ким Оны усламады, өйткени Оның ўақты еле келмеген еди.

²¹ Ийса оларға және:

– Мен кетип баратырман. Сизлер Мени излейсизлер. Бирақ өз гүналарыңыз бенен өлесизлер. Мениң баратуғын жериме сизлер келе алмайсызлар, – деди.

²² Сонда яхудий басшылары өз ара:

– Ол Өзин Өзи өлтирежақ па екен? Неге: «Мениң баратуғын жериме сизлер келе алмайсызлар», – деп атыр? – дести.

²³ Ийса оларға былай деди:

– Сизлер төменненсиз, Мен жоқарыданман. Сизлер бул дүньядансыз, ал Мен бул дүньядан емеспен. ²⁴ Сонлықтан Мен: «Сизлер өз гүналарыңыз бенен өлесизлер», – деген едим. Себеби

* 8:17 Мухаддес Нызамды қайталаў 17:6; 19:15.

Мениң Сол* екениме исенбесеңлер, өз гүналарыңыз бенен өле-сизлер.

²⁵ Сонда олар Ийсадан:

– Сен кимсең? – деп сорады.

Ийса оларға:

– Бастан-ақ сизлерге ким туўралы айтқан болсам, анық Солман.

²⁶ Сизлер туўралы айтатуғын хәм сизлерди хүким ететуғын көп нәр-селерим бар. Мени Жиберген хақықат хәм Мен Оннан не еситсем, дүньяға соны сөйлеймен, – деди.

²⁷ Олар Ийсаның Әке хақында айтып турғанын түсинбеди. ²⁸ Со-лай етип, Ийса былай деди:

– Адам Улын жоқары көтергениңизде, Мениң Сол екенимди хәм Өзлигимнен хеш нәрсе ислеменгимди, ал Әкемнің Маған үйрет-кенлерин айтқанымды билип аласызлар. ²⁹ Мени Жиберген Мениң менен бирге, Ол Мени жалғыз қалдырмады. Өйткени Мен хәмме ўақыт Оған унайтуғын ислерди ислеймен.

³⁰ Ийса бул сөзлерди айтқанда, Оған көп адамлар исенди.

Ибрайымның урпақлары

³¹ Сол ўақытта Ийса Өзине исенген яхудийлерге:

– Егер Мениң сөзлерим бойынша жасасаңлар, хақықый шәкирт-лерим боласызлар. ³² Сизлер хақықатты билип аласызлар, хақықат сизлерди азат қылады, – деди.

³³ – Бизлер – Ибрайымның урпағымыз. Хеш кашан хеш кимге кул болмағанбыз. Неге: «Азат боласызлар», – деп атырсаң? – деди олар.

³⁴ Ийса оларға жуўап берип былай деди:

– Сизлерге шынын, хақықатын айтаман: гүна ислеитуғын хәр бир адам – гүнаның кулы. ³⁵ Кул үйде мәңги қалмайды, ул мәңги қалады. ³⁶ Сонлықтан егер Ул сизлерди азат қылса, хақықаттан азат боласызлар. ³⁷ Сизлердің Ибрайымның урпағы екеніңизди биле-мен. Бирақ Мени өлтириўди кәлейсизлер, себеби Мениң сөзим кеўлиңизден жай алмайды. ³⁸ Мен Әкемнен көргенимди айтаман. Ал сизлер әкеңизден еситкениңизди ислейсизлер.

³⁹ Олар Ийсаға жуўап берип:

– Бизлердің бабамыз Ибрайым-ғо, – дести.

Ийса оларға:

– Егер сизлер Ибрайымның урпақлары болғаныңызда, Ибрайым-ның ислерин ислер едиңлер. ⁴⁰ Бирақ енди Мени, Қудайдан еситкен

* 8:24 Сол – «Өз-Өзинен бар болған» деген мәнисте. Ески Келисимде Қудай Өзин усылай атаған.

хақыйқатты сизлерге айтқан Адамды өлтирежақсызлар. Ибрайым бундай исти ислемеди. ⁴¹Сизлер өз әкениздің ислерин қылып атырсызлар, – деди.

– Бизлер некесиз туўылған жоқпыз. Бизлердің бир ғана Әкемиз бар, Ол – Қудай, – деп жуўап берди олар.

⁴²Ийса оларға былай деди:

– Егер Қудай сизлердің Әкениз болғанда, Мени сүйер едіңлер. Өйткени Мен Қудайдан келдим хәм усы жердемен. Мен Өзлигимнен келгеним жоқ, Мени Ол жиберди. ⁴³Неге айтқанларыма түсинбейсизлер? Себеби Мениң сөзимди тыңлай алмайсызлар. ⁴⁴Сизлер өз әкениз шайтаннансыз, сизлер оның тилеклерин орынлаўды қәлейсизлер. Ол бастан-ақ адам өлтириўши еди. Ол хақыйқат тәрәпинде турмаған, өйткени онда хақыйқатлық жоқ. Ол өтирик сөйлеген ўақытта өз тәбиятына тән сөйлейди. Себеби ол өтирикши хәм өтириктиң әкеси. ⁴⁵Бирақ Мен хақыйқатты айтып турғанлықтан, Маған исенбей атырсызлар. ⁴⁶Қайсы бириңиз Мени гүналы деп, айыплай аласыз? Егер хақыйқатты айтып турған болсам, неге Маған исенбей атырсызлар? ⁴⁷Ким Қудайдан болса, Қудайдың сөзлерин тыңлайды. Ал сизлер Қудайдан болмағанлықтан тыңламай атырсызлар.

Ийса хәм Ибрайым

⁴⁸Яхудийлер Ийсаға жуўап берип:

– Сен самариялысаң хәм Сени жин урған, деп айтқанымыз дурыс емес пе? – деди.

⁴⁹Ийса жуўап берип былай деди:

– Мени жин урған жоқ. Бирақ Мен Әкемди хұрмет қыламан, ал сизлер Мени масқаралап атырсызлар. ⁵⁰Мен Өзиме уллылық излемеймен. Уллылығымды излеўши хәм хұким етиўши Биреў бар. ⁵¹Сизлерге шынын, хақыйқатын айтаман: ким де ким сөзлеримди орынласа, ол хеш қашан өлим көрмейди.

⁵²Яхудийлер Ийсаға:

– Сени жин урғанын енди билдик. Ибрайым хәм пайғамбарлар өлип кетти. Ал Сен: «Ким де ким Мениң сөзлеримди орынласа, ол хеш қашан өлим көрмейди», – деп атырсаң. ⁵³Сен бизлердің бабамыз Ибрайымнан уллымысаң? Ол да, пайғамбарлар да өлип кеткен. Сен Өзинди ким деп санайсаң? – деди.

⁵⁴Ийса жуўап берип былай деди:

– Егер Мен Өзимди Өзим уллыласам, Мениң уллылығым пуш болады. Мени уллылайтуғын, сизлер «Қудайымыз» деп атайтуғын Мениң Әкем. ⁵⁵Сизлер Оны билмейсизлер, ал Мен Оны билемен. Егер Оны билмеймен, десем, сизлер сыяқлы өтирикши боламан. Бирақ

Мен Оны билемен хәм Оның сөзин орынлайман. ⁵⁶ Бабаңыз Ибра-йым Мениң келетуғын күнимди көретуғынына куўанды хәм көрип шадланды.

⁵⁷ Яхудийлер Ийсаға:

— Сен еле елиў жаска да толғаның жоқ-ғо. Сен Ибрайымды көр-дин бе? — деди.

⁵⁸ Ийса оларға:

— Сизлерге шынын, хақыйкатын айтаман: Ибрайым туўылмастан бурын Мен бар едим, — деди.

⁵⁹ Сонда олар Ийсаға ылақтырыў ушын тас алды. Бирақ Ийса олардан жасырынып, Ибадатханадан шығып кетти.

Тоғызыншы бап

Ийсаның иштен соқыр болып туўылған адамға шыта бериўи

¹ Ийса өтип баратырғанда, иштен соқыр болып туўылған бир адамды көрди. ² Шәкиртлери Ийсадан:

— Устаз! Бул адамның соқыр болып туўылыўы кимнің гүнасы себепли болды, өзиниң бе ямаса ата-анасының ба? — деп сорады.

³ Ийса былай деп жуўап берди:

— Бул адамның өзиниң де, ата-анасының да гүнасы себепли болған жоқ. Қудайдың ислери оның өмиринде көриниўи ушын, ол соқыр болып туўылды. ⁴ Еле күндиз екен, Мени Жибергеннің ислерин ислеўимиз керек. Түн келеди, сонда хеш ким ислей алмайды.

⁵ Мен дүньяда екенмен, дүньяның нурыман.

⁶ Ийса бул сөзлерди айтып болып, жерге түкирди де, түкириктен ылай ислеп, оны соқырдың көзлерине жақты ⁷ хәм оған:

— Барып, Силоха хәўизинде жуўын, — деди.

Силоха — «Жиберилген» деген мәнисти билдиреди. Ол барып жуўынды хәм көзлери көретуғын болып, қайтып келди.

⁸ Сонда қоңсылары хәм бурын оның тиленшилик етип отырғанын көргенлер:

— Бул — тиленшилик етип отыратуғын сол адам емес пе? — деди.

⁹ Биреўлери: «Аўа, сол», десе, басқалары: «Яқ, ол тек соған уқсайды», дести. Ал оның өзи: «Мен сол адамман», деди.

¹⁰ — Олай болса, көзлериң қалай ашылды? — деп сорады олар.

¹¹ Ол жуўап берип:

— Ийса деген Адам ылай ислеп, көзлериме жақты хәм маған: «Силоха хәўизине барып, жуўын», — деди. Сонда мен барып, жуўындым хәм көзлерим көретуғын болды, — деди.

¹² Олар:

– Ол қаякта? – деп сорады.

– Билмеймен, – деди ол.

¹³ Адамлар бұрын соқыр болған адамды парисейлердің алдына алып барды. ¹⁴ Ийсаның ылай ислеп, соқырдың көзин ашқан күн дем алыс күни* еди. ¹⁵ Сонда парисейлер де оннан көзлеринің қалай көретуғын болғанын сорады. Сол адам оларға:

– Ийса мениң көзлериме ылай жақты. Мен жууымды хәм енди көретуғын болдым, – деди.

¹⁶ Сонда гейбир парисейлер:

– Бул Адам Қудайдан емес. Өйткени дем алыс күни жумыс ислеп атыр, – деди.

Бирақ басқалары:

– Гүнакар адам бундай кәраматларды** қалай ислей алады? – деди.

Солай етип, олардың арасында бөлиниў пайда болды.

¹⁷ Олар және бұрын соқыр болған сол адамнан:

– Көзлеринди ашқан сол Адам хаққында сен не айтасаң? – деп сорады.

– Ол пайғамбар, – деди ол.

¹⁸ Бирақ яхудий басшылары көзлери ашылған адамның ата-анасын шақыртпағанша, оның бұрын соқыр болғанына хәм енди көзлериниң көретуғынына исенбеди. ¹⁹ Олар оның ата-анасынан:

– Иштен соқыр болып туўылды, деп айтқан улыңыз усы ма? Енди ол қалай көретуғын болды? – деп сорады.

²⁰ Оның ата-анасы жуўап берип:

– Оның бизлердин улымыз екенин хәм соқыр болып туўылғанын билемиз. ²¹ Бирақ, енди қалай оның көретуғын болғанын хәм оның көзлерин кимниң ашқанын билмеймиз. Өзинен сораң, ол ержеткен, өзи ушын өзи сөйлесин, – деди.

²² Соқыр адамның ата-анасы яхудий басшыларынан қорққанлықтан усылай деди. Себеби яхудий басшылары: «Ким Ийсаның Масих*** екенин тән алса, ол мәжилисханадан қуўылсын», – деп тил бириктирген еди. ²³ Сонлықтан оның ата-анасы: «Ол ержеткен, өзинен сораң», – деген еди.

²⁴ Солай етип, парисейлер соқыр болған адамды екінши мәрте шақырып, оған:

* 9:14 Сөзбе-сөз: шемби күни.

** 9:16 Сөзбе-сөз: кәраматлы белгилерди.

*** 9:22 *Масих* – еврей тилинде «Басына май қуйылған адам» дегенди аңлатады. Қудай үәде еткен Қутқарушы.

– Ҳақыйкатын айтып, Қудайды макта! Бизлер бул Адамның гүнакар екенин билемиз, – деди.

²⁵ – Ол гүнакар ма, гүнакар емес пе, билмеймен. Мен тек бир нәрсени билемен: соқыр едим, енди көретуғын болдым, – деп жууап берди ол.

²⁶ Олар және оннан:

– Ол саған не иследи? Көзлеринди қалай ашты? – деп сорады.

²⁷ – Мен сизлерге жана ғана айттым-ғо, бірақ сизлер тыңламадыңлар. Және не еситпекшисизлер? Сизлер де Оның шәкиртлери болыұды қәлейсизлер ме? – деп жууап берди ол.

²⁸ Сонда яхудийлер оған жекиринип:

– Сен Оның шәкирти! Ал бизлер Муўсаның шәкиртлеримиз! ²⁹ Қудайдың Муўса менен сөйлескенин билемиз. Бірақ бул Адамның қаяқтан келгенин билмеймиз, – деди.

³⁰ Көзи ашылған адам оларға:

– Таң қаларлығы сол-дә! Сизлер Оның қаяқтан келгенин билмейсизлер, бірақ Ол мениң көзлеримди ашты. ³¹ Бизлер Қудайдың гүнакарларды тыңламайтуғынын билемиз. Бірақ ким де ким Қудайды сыйлап, Оның еркин орынласа, соны тыңлайды. ³² Дүнья бар болғалы, иштен соқыр болып туўылған адамның көзин биреўдин ашыұы – хеш еситилмеген гәп. ³³ Егер бул Адам Қудайдан болмағанда, хеш нәрсе ислей алмас еди, – деди.

³⁴ Яхудийлер оған жууап берип:

– Өзин пүткиллей гүнаға батып туўылғансаң, сен бе бизлерди үйрететуғын? – деп, оны қуұып шығарды.

Руўхый соқырлық

³⁵ Парисейлердин оны қуұып шығарғанын еситкен Ийса оны тауұып:

– Сен Адам Улына исенесең бе? – деп оннан сорады.

³⁶ Ол жууап берип:

– Мырза, Ол ким? Маған айт, мен де Оған исенейин, – деди.

³⁷ Ийса оған:

– Сен Оны көрдин. Мине, сениң менен сөйлесип турған – Оның Өзи, – деди.

³⁸ Сонда ол:

– Ийем, исенемен, – деп, Ийсаға табынды.

³⁹ Ийса:

– Соқырлар көрсин, көретуғынлар соқыр болсын деп, Мен бул дүньяны хүким етиўге келдим, – деди.

⁴⁰ Ийсаның қасында болған айырым парисейлер бул сөзлерди еситип, Оған:

– Не, бизлер де соқырмыз ба? – деди.

⁴¹ Ийса оларға:

– Егер сизлер соқыр болғаныңызда, гүнаңыз болмас еди. Бирақ: «Көзлеримиз көреді» дегениңиз ушын, гүнаңыз мойныңызда қалады, – деди.

Оныншы бап

Ийса – жақсы шопан

¹ Сизлерге шынын, хақыйқатын айтаман: ким қой қораға қапыдан кирмей, басқа жерден асырылып түссе, ол – уры хәм басқыншы. ² Ал қапыдан кирген адам қойлардың шопаны. ³ Қарауыл оған қапыны ашып береді. Қойлар шопанның дауысына кулақ салады, ол өз қойларын атпа-ат шақырып, оларды сыртқа алып шығады. ⁴ Ол өз қойларының хәммесин сыртқа шығарғаннан соң, олардың алдында жүреді. Қойлар да оның изине ереді, өйткени олар шопанның дауысын таныйды. ⁵ Олар жат адамның изине ермейді, ал оннан қашып кетеді. Себеби жат адамның дауысын танымайды.

⁶ Ийса оларға усы тымсалды айтып берді. Бирақ олар Ийсаның не айтпақшы болғанын түсинбеді.

⁷ Сонлықтан Ийса және былай деди:

– Сизлерге шынын, хақыйқатын айтаман: Мен қойлар ушын қапыман. ⁸ Меннен бурын келгенлердің хәммеси урылар хәм басқыншылар еді, қойлар оларға кулақ аспады. ⁹ Мен – қапыман. Ким де ким Мен арқалы кирсе, қутқарылады. Ол киреді, шығады хәм жайлау табады. ¹⁰ Уры тек урлау, өлтириу хәм набыт қылыу ушын келеді. Бирақ Мен олар өмирге ийе болыуы ушын, дәулетли өмирге ийе болыуы ушын келдим.

¹¹ Мен – жақсы шопанман. Жақсы шопан қойлары ушын жанын береді. ¹² Ал жалланған адам қойлардың шопаны хәм ийеси емес. Сонлықтан ол қасқырдың қиятырғанын көрип, қойларды таслап қашып кетеді. Ал қасқыр қойларға шабыуыл жасап, тарқатып жибереді. ¹³ Өйткени ол жалланған адам болғанлықтан, қойларды қайғырмай қашып кетеді.

¹⁴⁻¹⁵ Мен – жақсы шопанман. Әкемнің Мени билетуғыны хәм Мениң Әкемді билетуғыным сыяқлы, Мен де қойларымды билемен, олар да Мени биледі. Мен қойларым ушын жанымды беремен. ¹⁶ Мениң бул қорадан болмаған басқа да қойларым бар. Оларды да алып келиуім тийис. Олар Мениң дауысымды еситеді, сонда бир шопаны бар, бир сүриу болады. ¹⁷ Мен жанымды қайтып алыу ушын беремен. Сонлықтан Әкем Мени сүйеді. ¹⁸ Жанымды Меннен хеш

ким тартып ала алмайды. Бирақ Мен оны Өзим беремен. Менде оны беріуґе де, қайтып алыуға да бийлик бар. Бул буйрықты Мен Өкемнен алдым.

¹⁹ Усы сөзлер себепли, яхудийлер арасында және бөлиниу пайда болды. ²⁰ Олардың көбиси:

– Оны жин урған, Оның еси дурыс емес. Неге Оны тыңлап тұрсызлар? – деди.

²¹ Ал басқалары:

– Бул жинли адамның сөзлери емес. Жин соқырдың көзлерин аша ала ма? – деди.

²² Сол уақытта Ерусалимде Ибадатхананы Бағышлау байрамы* болды. Қыс еди. ²³ Ийса Ибадатханада, Сулайманның айуанында жүрген еди. ²⁴ Яхудий басшылары Оның этирапына жыйналып:

– Қашанға дейин бизлерди түсинбеушиликке саласаң? Егер Сен Масих болсаң, бизлерге ашығын айт, – деди.

²⁵ Ийса оларға жууап берип былай деди:

– Мен сизлерге айттым, бирақ сизлер исенбей атырсызлар. Өкемнің аты менен қылған ислерим Мен тууралы гууалық берип атыр. ²⁶ Бирақ та, сизлер исенбей атырсызлар. Себеби сизлер Мениң қойларым емессизлер. ²⁷ Мениң қойларым дауысыма кулақ асады. Мен оларды билемен, олар Мениң изиме ереди. ²⁸ Мен оларға мәңгилик өмир беремен хәм олар хеш қашан набыт болмайды. Хеш ким оларды Мениң қолымнан тартып ала алмайды. ²⁹ Оларды Маған берген Өкем – хәммеден уллы. Өкемнің қолынан оларды хеш ким тартып ала алмайды. ³⁰ Мен хәм Өкем бирмиз.

³¹ Сонда яхудий басшылары Оған ылақтыруу ушын, жерден және тас алды. ³² Ийса олардан:

– Мен сизлерге Өкем тапсырған көп жақсы ислерди көрсеттим. Олардың қайсы бири ушын, Мени тас пенен уражақсызлар? – деп сорады.

³³ Яхудий басшылары Ийсаға жууап берип:

– Сени жақсы ислерің ушын емес, ал Қудайға тил тийгизгениң ушын, тас пенен уражақпыз. Сен адам бола тура, Өзинди «Қудайман», – деп атырсаң, – деди.

³⁴ Ийса оларға былай деди:

* 10:22 *Ибадатхананы Бағышлау байрамы* – Сириялы хуқимдар Антиох тәрпинен харамланған Ибадатхананы Яхуда Макавей атлы қахарманның Ийса Масихтан 164 жыл бурын қозғалаң көтеріп, Қудайға бағышлауын еске түсируу байрамы.

– «Мен: сизлер қудайларсыз, дедим»*, – деп Мухаддес Нызамыңызда жазылған емес пе? ³⁵ Қудай Өз сөзін жиберген адамларды қудайлар деп атаған-ға. Мухаддес Жазыұды бийкарлауға болмайды.

³⁶ Әкениң Өзине ажыратып алып, дүньяға жиберген Мени «Қудайдың Улыман», – дегеним ушын, неге «Қудайға тил тийгизип атырсаң», – дейсизлер? ³⁷ Егер Әкемнің ислерин қылмай атырған болсам, Маған исенбеңдер. ³⁸ Бирақ Оның ислерин қылып атырған болсам, Маған исенбесеңдер де, қылған ислериме исениңдер. Сонда Әкениң Менде, Мениң Әкеде екенимди түсинип, билип аласызлар.

³⁹ Сол ўақытта олар Ийсаны услаўға және хәрекет қылды, бирақ Ийса олардың қолларынан қутылып қалды.

⁴⁰ Ийса және Иордан дәрьясының арғы жағасына, бурын Яқьяның адамларды шомылдырып жүрген жерине барып, сол жерде қалды. ⁴¹ Оған көп адамлар келип:

– Яқья хеш қандай кәрама^{**}т ислеменген еди. Бирақ оның бул Адам хаккында айтқанларының хәммеси дурыс шықты, – деди.

⁴² Сол жерде көп адамлар Ийсаға исенди.

Он биринши бап

Лазардың өлими

¹⁻² Бетания деген аўылда Лазар атлы бир адам аўырып атырған еди. Оның қарындастары Мәриям менен Марта да сол аўылда жасайтуғын еди. Кейинирек Ийемиз Ийсаға әтир май қуйып, Оның аяқларын шашы менен сүртетуғын хаял, усы Мәриям еди. ³ Апалы-сиңлиги Ийсаға: «Ийем, Сениң жақсы көретуғын адамың аўырып атыр», – деп хабар жиберди.

⁴ Ийса буны еситип:

– Бул аўырыўдың изи өлим менен жуўмақланбайды, ал Қудайдың уллыланыўы ушын болады. Солай етип, бул арқалы Қудайдың Улы да уллыланады, – деди.

⁵ Ийса Мартаны, оның сиңлисін хәм Лазарды сүйетуғын еди.

⁶ Ийса Лазардың аўырып атырғанын еситсе де, Өзи болып атырған жерде және еки күн қалды.

⁷ Соңынан шәкиртлерине:

– Және Яхудияға барайық, – деди.

⁸ Шәкиртлери Оған:

* 10:34 Забур 81:6.

** 10:41 Сөзбе-сөз: кәрама^{**}тлы белги.

– Устаз, яхудийлер Сени жақында ғана тас пенен урмақшы еди-ғо. Сен және сол жерге баражаксаң ба? – деди.

⁹ Ийса жууап берип:

– Күндиз он еки саат бар емес пе? Күндиз жүрген адам сүрнигип жығылмайды, өйткени ол бул дүньяның нурын көреді. ¹⁰ Ал түнде жүриуши сүрнигип жығылады, себеби онда нур жок, – деди.

¹¹ Ийса бул сөзлерди айтқаннан соң, оларға және былай деди:

– Достымыз Лазар уйыклап қалды. Бирақ Мен оны оятыу үшін кетип баратырман.

¹² – Ийем, уйыклап қалған болса, тәуір болады, – деди шәкирт-лери.

¹³ Ийса Лазардың өлимин нәзерде тутқан еди. Бирақ олар Ийса қәдимги уйқы хаккында айтты, деп ойлады.

¹⁴ Сонда Ийса оларға ашық айтып:

– Лазар өлді. ¹⁵ Сизлердің исениуиңиз үшін, Мениң сол жерде болмағаныма сизлер үшін кууанышлыман. Ал енди оған барайық, – деди.

¹⁶ Сонда Егиз деп аталған Томас шәкиртлерге:

– Жүринлер кеттик, бизлер де Оның менен бирге өлемиз, – деди.

Ийса – қайта тирилиу хәм өмир

¹⁷ Ийса Бетанияға жақынлағанда, Лазардың қәбирге қойылғанына төрт күн болғанын билди. ¹⁸ Бетания Ерусалимге жақын, үш шақырым-дай жерде болғанлықтан, ¹⁹ көп яхудийлер Марта менен Мәриямға әжағасының өлими себепли кеуил айтыуға келди. ²⁰ Марта Ийсаның киятырғанын еситип, Оны қарсы алыуға шықты. Ал Мәриям үйде қалды.

²¹ Марта Ийсаға:

– Ийем! Егер Сен усы жерде болғаныңда, әжағам өлмес еди.

²² Бирақ хәзир де Сен Қудайдан не сорасаң да, Қудайдың Саған бетуғынын билемен, – деди.

²³ Ийса оған:

– Сениң әжаған тириледи, – деди.

²⁴ – Ақыреттеги қайта тирилиуде оның да қайта тирилетуғынын билемен, – деди Марта.

²⁵ Ийса оған:

– Мен қайта тирилиу хәм өмирмен. Маған исенген адам өлсе де, жасайды. ²⁶ Маған исенип жасап атырған хәр бир адам хеш қашан өлмейди. Усыған исенесең бе? – деди.

²⁷ Марта Оған:

– Ауа, Ийем. Сениң дүньяға келетуғын Масих, Қудайдың Улы екениңе исенемен, – деди.

²⁸ Марта усыны айтып болып кетип қалды хәм Мәриямды шақырып алып:

– Устаз усы жерде, сени шақырып атыр, – деп оған сыбырлады.

²⁹ Мәриям буну еситиуден тез орнынан турды да, Ийсаның жанына кетти. ³⁰ Ийса еле аўылға кирмеген болып, Ол Марта менен ушырасқан жерде еди. ³¹ Мәриям менен бирге үйде болған хәм оған кеўил айтып отырған яхудийлер оның асығыслық пенен орнынан турып, сыртқа шыққанын көрди. Олар оны жылаў ушын кәбирге кетти деп ойлап, изине ерди.

³² Мәриям Ийса турған жерге келгенде, Оны көрип, аяқларына жығылды да:

– Ийем! Егер Сен усы жерде болғаныңда, әжағам өлмес еди, – деди.

³³ Мәриямның хәм оның менен келген яхудийлердің жылағанын көргенде, Ийса руўхый қыйналып, жаны ашыды.

³⁴ – Оны қай жерге қойдыңлар? – деп сорады.

– Ийем, келип көр, – деди олар.

³⁵ Ийса көзине жас алды.

³⁶ Сонда яхудийлер:

– Қараңлар, оны қаншелли сүйер екен! – деди.

³⁷ Бирақ олардың айырымлары:

– Соқырдың көзлерин ашқан бул Адам Лазарды өлимнен аман алып қалмас па еди? – деди.

Ийсаның Лазарды тирилтиўи

³⁸ Ийса және ишинен терең қайғырып, кәбирге барды. Кәбир бир үңгирде болып, оның аўзы тас пенен жабылған еди. ³⁹ Ийса:

– Тасты алып қойыңлар, – деди.

Мархумның қарындасы Марта Ийсаға:

– Ийем! Енди ийисленип баратыр. Өйткени оның кәбирге қойылғанына төрт күн болды, – деди.

⁴⁰ Ийса оған:

– «Егер Маған исенсең, Қудайдың уллылығын көресең», – деп саған айтқан жоқ па едим? – деди.

⁴¹ Солай етип, олар тасты алып қойды. Ийса көзлерин аспанға тигип, былай деди:

– Әке! Мениң тилегимди еситкениң ушын, Саған миннетдаршылық билдиремен. ⁴² Мени хәмме ўақыт еситетуғыныңды билемен. Бирақ Мен буну усы жерде турған халық Мени Сениң жибергениңе исениўи ушын айттым.

⁴³ Ийса усыларды айтып, бәлент даўыс пенен:

– Лазар, сыртка шык! – деп бақырды.

⁴⁴ Сонда аяқ-қоллары кепинлик пенен оралған, бети орамал менен байланған өли тирилип, сыртка шықты. Ийса оларға:

– Оны шешиндирип жиберинлер, кете берсин, – деди.

Яхудийлердің Ийсаны өлтириуі ушын тил бириктириуі

⁴⁵ Солай етип, Мәриямға келип, Ийсаның қылған ислерин көрген яхудийлердің көбиси Ийсаға исенди. ⁴⁶ Бирақ айырымлары парисейлерге барып, Ийсаның қылған ислери хаққында айтып берди. ⁴⁷ Сонда бас руўханийлер менен парисейлер жоқарғы кенесте жыйналып:

– Бизлер не қылыуымыз керек? Бул Адам көп кәраматлар* исле-мекте. ⁴⁸ Егер Оны Өз еркине жиберсек, хәмме Оған исенип кетеди. Сонда римлилер келип, Ибадатханамызды да, елимизди де жоқ қылады, – деди.

⁴⁹ Олардың бири, сол жылы бас руўханий болған Каяфа:

– Сизлер хеш нәрсени билмейсизлер. ⁵⁰ Пүткил халық набыт болғанынан гөре, бир адамның халық ушын өлиуі сизлер ушын жақсырақ екенин түсинбейсизлер ме? – деди.

⁵¹⁻⁵² Ол бул сөзлерди өзлигинен айтпаған еди. Сол жылы ол бас руўханий болғанлықтан, Ийсаның яхудий халқы ушын, тек яхудий халқы ушын ғана емес, ал Қудайдың тарқалып кеткен балаларын жыйнап бирлестириуі ушын өлетуғынын болжап айтқан еди.

⁵³ Солай етип, сол күннен баслап олар Ийсаны өлтириуге тил бириктирди. ⁵⁴ Сонлықтан Ийса енди яхудийлер арасында ашық жүре алмайтуғын болды. Сонда Ол шөлдің жақынындағы Ефраим деген қалашаға кетип, шәкиртлери менен бирге сол жерде қалды.

⁵⁵ Яхудийлердің Қутқарылыу байрамы жақынлап қалған еди. Диний рәсим бойынша тазаланыу ушын, елдің хәмме тәрәпинен көп адамлар байрамнан бурын Ерусалимге келди. ⁵⁶ Олар Ийсаны изледи хәм Ибадатханада турып:

– Қалай ойлайсызлар. Ол байрамға келер ме екен? – деп бир-биринен сорады. ⁵⁷ Ал бас руўханийлер менен парисейлер Ийсаны ушлау ушын, ким де ким Оның қай жерде екенин билсе, хабар бериди буйырған еди.

* 11:47 Сөзбе-сөз: кәраматлы белгилер.

Он екинши бап

Мәриямның Ийсаның аяқларына этир май қуйыуы

¹Қутқарылыу байрамынан алты күн алдын Ийса Бетанияға, Өзи өлимнен тирилткен Лазар жасайтуғын жерге келди. ²Сол жерде Ийса ушын кешки зыяпат берилди. Марта хызмет етип жүрген еди. Ийса менен дастурхан этирапында жамбаслап жатырғанлардың арасында Лазар да бар еди. ³Сонда Мәриям ярым литр жүдә қымбатлы, сап этир майын алып келип, Ийсаның аяқларына қуйды хәм Оның аяқларын шашлары менен сүртти. Үйдің иши майдың хош ийисине толып кетти.

⁴Сонда Ийсаның шәкиртлериниң бири, сонынан Оған сатқынлық ислейтуғын Яхуда Искариот:

⁵— Не ушын бул май үш жүз динарға сатылып, акшасы жарлыларға берилмеди? — деди.

⁶Бул сөзлерди ол жарлыларды ойлағаны ушын емес, ал уры болғаны ушын айтты. Орталықтағы пулдың қутысы онда болып, ол қутыға салынғанлардан өзине алатуғын еди.

⁷Ийса:

— Хаялды тынышына қой! Ол буны Мениң жерленетуғын күним ушын сақлап қойған. ⁸Жарлылар хәмме ўақыт сизлер менен бирге, бирақ Мен сизлер менен хәмме ўақыт бирге болмайман, — деди.

⁹Көплеген яхудийлер Ийсаның Бетанияда екенин билип, сол жерге келди. Олар тек Ийса ушын емес, ал Ол өлимнен тирилткен Лазарды көриу ушын да келди. ¹⁰Ал бас руўханийлер Лазарды да өлтириуғе тил бириктирген еди. ¹¹Өйткени ол себепли, көп яхудийлер олардан кетип қалып, Ийсаға исенетуғын еди.

Ийсаның Ерусалимге салтанатлы түрде кириуі

¹²Ертеңине Ерусалимдеги байрамға келген көп халық Ийсаның да сол жерге келетуғынын еситип қалды. ¹³Олар хурма шақаларын алып, Ийсаны қарсы алыуға шықты хәм бәлент дауыс пенен былай деди:

— Хосанна!*

*«Ийемиздің аты менен киятырған
Израилдың Патшасы жарылқансын!»***

* 12:13 *Хосанна!* — «Қудай, бизлерди қутқар!» деген мәнисте. Қудайды алғыс-лағанда айтылады.

** 12:13 Забур 117:25-26.

14-15 Мухаддес Жазыўда:

*«Қорқпа, Ерусалим халқы!»**

*Мине, гүрреге минип, сениң Патшаң киятыр***, — деп жазылғандай, Ийса бир гүррени таўып, оған минди.

¹⁶ Оның шәкиртлери дәслепп буны түсинбеди. Бирақ Ийса уллылықка ерискеннен соң, бул сөзлердиң Ол хаққында жазылғанын хәм халықтың буларды Ол ушын ислегенин еслерине түсирди.

¹⁷ Ийсаның Лазарды қәбирден шақырып, оны өлимнен тирилткен ўақтында Ийса менен бирге болған халық көргенлерин айтып жүрди. ¹⁸ Сонлықтан Ийсаның бул кәраматты*** ислегенин еситкен көп адамлар Оны қарсы алыўға шықты. ¹⁹ Ал парисейлер бир-бирине:

— Көрип тұрсызлар ма? Қолыңыздан хеш нәрсе келмей атыр. Пүт-кил дүнья Оның изине ерип кетти! — деди.

Ийсаның Өз өлими хаққында алдын ала айтыўы

²⁰ Байрамда сыйыныў ушын Ерусалимге келгенлер арасында базы греклер де бар еди. ²¹ Олар Галиланың Бетсайда қаласынан болған Филиппке келип:

— Мырза, бизлер Ийсаны көриўди қәлеймиз, — деп өтиниш етти.

²² Филипп барып, буны Андрейге айтты. Андрей менен Филипп Ийсаға барып хабарлады.

²³ Ийса оларға былай деп жуўап берди:

— Адам Улының уллыланатуғын ўақты келди. ²⁴ Сизлерге шынын, хақыйқатын айтаман: бийдай дәни жерге түсип өлмесе, ол жалғыз қалады. Ал егер өлсе, көп зүрәет береді. ²⁵ Өз жанын сүйетуғын адам оны жойтады. Ал бул дүньяда өз жанын жек көретуғын адам оны мәңгилик өмир ушын сақлайды. ²⁶ Ким де ким Маған хызмет етиўди қәлесе, изиме ерсин. Мен қай жерде болсам, Мениң хызметшим де сол жерде болады. Ким де ким Маған хызмет етсе, оны Әкем иззет етеди.

²⁷ Енди жүрегим қайғыға толды. Мен не дейин? «Әке, Мени бул ўақыттан қутқар», — дейин бе? Бирақ Мен усы ўақыт ушын келгенмен. ²⁸ Әке, Өз атынды уллыла!

Сонда аспаннан:

— Атымды уллыладым, Мен оны және де уллылайман, — деген саза келди.

* 12:14-15 Сөзбе-сөз: Сион қызы.

** 12:14-15 Зекерия 9:9.

*** 12:18 Сөзбе-сөз: кәраматлы белгини.

²⁹ Сол жерде турып, буны еситкен халық: «Аспан гүркиреди», – деди. Ал басқалары: «Оған периште сөйледи», – деди.

³⁰ Ийса оларға жууап берип:

– Бул саза Мен ушын емес, ал сизлер ушын еситилди. ³¹ Хәзир бул дүньяның хәкими етилетуғын ұақты келди. Хәзир бул дүньяның хәкими* кууып шығарылады. ³² Мен жерден жокарыға көтерилгенimde, хәмме адамларды Өзиме тартаман, – деди.

³³ Ийса буны қандай өлим менен өлетуғынын билдириу ушын айтты.

³⁴ Халық Оған былай деп жууап берди:

– Бизлер Мухаддес Жазыудан Масихтың мәңги жасайтуғынын еситкенбиз. Қалай Сен: «Адам Улы жокарыға көтерилиуи тийис», – деп атырсаң? Бул Адам Улы дегени ким?

³⁵ Ийса былай деди:

– Және аз ұақыт нур сизлер менен бирге болады. Сизлерди қараңғылық баспауы ушын, нур бар ұақытта жүрип қалыңлар. Қараңғылықта жүрген адам қаяққа баратырғанын билмейди. ³⁶ Сизлерде нур бар ұақытта нурға исениңлер. Сонда нурдың балалары боласызлар.

Ийса усы сөзлерди айтып болып, олардың көзлеринен тасаланды.

Яхудийлердиң Ийсаға исенбеуи

³⁷ Ийса олардың көз алдында сонша кәраматлар** ислесе де, олар Ийсаға исенбеди. ³⁸ Солай етип, Ийшая пайғамбардың айтқан мына сөзлери орынланды:

«Ийем, бизлер айтқан хабарға ким исенди?»

*Ийемниң қүдирети кимге көринди?»****

³⁹ Сонлықтан олар исене алмады. Себеби Ийшая пайғамбар және былай деген еди:

⁴⁰ *«Қудай олардың көзлерин соқыр етти*

хәм жүреклерин тас қылды.

Көзлери менен көрмейди,

Жүреклери менен түсинбейди.

Мен оларға шыта беруим ушын,

*Маған қайтып келмейди»****.*

⁴¹ Ийшая Ийсаның уллылығын көргенликтен, Ол хаққында сөйлеп, усы сөзлерди айтқан еди.

* 12:31 Бул дүньяның хәкими – шайтан.

** 12:37 Сөзбе-сөз: кәраматлы белгилер.

*** 12:38 Ийшая 53:1.

**** 12:40 Ийшая 6:10.

⁴² Соған қарамастан, басшылар арасында да көбиси Ийсаға исенди. Бірақ парисейлерден қорқып, мәжилисханадан қуғылмайы ушын, исенімлерин ашық мойынламады. ⁴³ Өйткени олар Қудайдың мақтауынан гөре, адамның мақтауын көбірек жақсы көрди.

Ақырғы күн хәм хүким

⁴⁴ Сонда Ийса бәлент дауыс пенен былай деди:

— Маған исенген адам Мени Жиберген Қудайға исенген болады.

⁴⁵ Және де, Мени көрген адам Мени Жиберген Қудайды көрген болады. ⁴⁶ Маған исенген хәр бир адам қараңғылықта қалмайы ушын, Мен дүньяға нур болып келдим.

⁴⁷ Ким де ким Мениң сөзлеримди еситсе де, бірақ оларды орыналамаса, Мен оны хүким етпеймен. Себеби Мен дүньяны хүким етиуі ушын емес, ал оны қутқаруы ушын келдим. ⁴⁸ Мени тән алмай, сөзлеримди қабылламаған адамның хүким етиуішиси бар. Мениң сөйлеген сөзим ақырғы күни оны хүким етеди. ⁴⁹ Өйткени Мен Өзлігимнен сөйлеген жоқпан. Ал Мени жиберген Әкемнің Өзи не айтыуымды хәм қалай сөйлеуімди Маған буйырды. ⁵⁰ Оның буйрығының мәңгилик өмир екенин билемен. Сонлықтан Мен не айтсам да, Әкемнің Маған айтқанын айтып атырман.

Он үшінши бап

Ийсаның Өз шәкиртлеринің аяғын жууы

¹ Қутқарылыу байрамының алдыңғы күни Ийса Өзинің бул дүньядан Әкесинің жанына баратуғын уақты келгенин билди. Ол бул дүньядағы Өзине тийисли адамларды сүйетуғын еди. Оларды ақырына дейин сүйди.

² Ийса шәкиртлери менен кешки аўқатқа отырды. Шайтан әлле қашан Симон улы Яхуда Исқариоттың кеўлине Ийсаға сатқынлық қылыу нийетин салған еди. ³ Ийса Әкесинің хәмме нәрсени Оның қолына бергенин, Өзинің Қудайдан келгенин хәм Қудайға қайтып баратырғанын билип, ⁴ дастурхан басынан турды. Сыртқы кийимин шешти де, бир сұлгини алып белине байлады. ⁵ Соңынан ләгенге суу қуйып, шәкиртлеринің аяқларын жууып, белиндеги сұлги менен сүрте баслады.

⁶ Ийса Симон Петрдің қасына келгенде, Петр Оған:

— Ийем, мениң аяқларымды Сен жууажақсаң ба? — деди.

⁷ Ийса оған жууап берип:

— Мениң не ислеп атырғанымды сен хәзир түсинбейсең. Бірақ соңынан түсинип аласаң, — деди.

8 – Мениң аяқларымды Сен хеш қашан жуўмайсаң! – деди ол.

– Егер Мен сениң аяқларыңды жуўмасам, Мениң менен қатнаста болмайсаң, – деди Ийса.

9 Симон Петр Ийсаға:

– Ийем, онда тек аяқларымды емес, қолларымды да, басымды да жуўа гөр! – деди.

10 Ийса оған:

– Шомылған адам пүткіллей таза. Оның тек аяқларын ғана жуўыу керек. Сизлер де тазасызлар, бірақ хәмменіз емес, – деди.

11 Ийса Өзине кимнің сатқынлық қылатуғынын билетуғын еди. Сонлықтан: «Бірақ хәмменіз емес» деген еди.

12 Шәкіртлериниң аяқларын жуўып болғаннан соң, Ийса кийимлерин кийип, жамбаслап жатты да, оларға былай деди:

– Мениң сизлерге не ислегенімди түсинесизлер ме? 13 Сизлер Мени Устаз хәм Ийем деп атайсызлар. Дурыс айтасызлар, себеби Мен Солман. 14 Мен сизлердиң Ийениз хәм Устазыңыз бола тура, аяқларыңызды жуўған болсам, сизлер де бир-бириңиздиң аяқларыңызды жуўыуыңыз тийис. 15 Мен сизлерге не ислеген болсам, сизлер де соны ислеуиңиз ушын, Мен сизлерге өрнек көрсеттім. 16 Сизлерге шынын, хақыйқатын айтаман: хызметши хожасынан уллы емес. Елши де өзін жибергеннен уллы емес. 17 Егер сизлер буларды билип орынласаңыз, бахытлы боласызлар!

Ийсаға сатқынлық

18 – Мен хәмменіз туўралы айтып атырған жоқпан. Мен Өзимниң танлап алғанларымды билемен. Бірақ Мухаддес Жазыудағы: «Мениң нанымды жеген Маған қарсы қол көтерди»*, – деген сөзлер орынланыуы керек.

19 Бул жүз бергенде, Мениң Сол** екениме исениуиңиз ушын, Мен сизлерге хәзир, бул болмастан бурын айтып атырман. 20 Сизлерге шынын, хақыйқатын айтаман: ким де ким Мен жиберген адамды қабыл алса, Оның Мени қабыл алғаны болады. Ким де ким Мени қабыл алса, Оның Мени Жибергенди қабыл алғаны болады.

21 Ийса буларды айтқаннан соң, руўхый қыйналып, ашық сөйлеп былай деди:

* 13:18 Сөзбе-сөз: «Мениң нанымды жеген Маған қарсы өкшесин көтерди». Забур 40:10.

** 13:19 Сол – «Өз-Өзинен бар болған» деген мәнисте. Ески Келисимде Қу-дай Өзин усылай атаған.

– Сизлерге шынын, хақыйқатын айтаман: араңыздағы бириниз Маған сатқынлық ислеиди.

²² Шәкиртлери Оның кимди нәзерде тутып атырғанын түсинбей, бир-бирине қарасты. ²³ Шәкиртлер арасында бири Оның көкирегіне сүйенип жатырған еди. Ийса оны сүйетуғын еди. ²⁴ Симон Петр сол шәкиртке: «Ол ким туұралы айтып атыр, сора», – деп ымлады.

²⁵ Ийсаның көкирегіне сүйенип жатырған сол шәкирт Оннан:

– Ийем, ол ким? – деп сорады.

²⁶ Ийса жуұап берип:

– Мен мына бир бөлек нанды малып, кимге берсем, ол – сол, – деди де, бир бөлек нанды малып, Симон улы Яхуда Искариотқа берди.

²⁷ Яхуда нанды алыұдан-ақ, оның ишине шайтан кирди. Ийса оған:

– Қылажақ исинди тезирек қыл, – деди.

²⁸ Дастурхан этирапында отырғанлардың хеш қайсысы Ийсаның бул сөзлерди Яхудаға не ушын айтқанын түсинбеди. ²⁹ Ақша қутысы Яхудада болғанлықтан, Ийса оған: «Байрам ушын бизлерге керекли затларды сатып ал» ямаса «Жарлыларға бир нәрсе бер», – деп атырған шығар, деп ойлады гейбиреулері. ³⁰ Ал Яхуда бир бөлек нанды алыұдан-ақ, сыртқа шығып кетти. Түн болған еди.

Жаңа буйрық

³¹ Яхуда сыртқа шығып кеткеннен соң, Ийса былай деди:

– Хәзир Адам Улы уллыланды. Ол арқалы Қудай да уллыланды.

³² Қудай Ол арқалы уллыланғанлықтан, Қудайдың Өзи де Оны уллылайды. Оны тез арада уллылайды.

³³ Балаларым! Енди Мен сизлер менен бирге узақ ўақыт болмайман. Мени излейсизлер, бірақ яхудий басшыларына айтқанымдай, сизлерге де айтатуғыным: Мен баратуғын жерге сизлер бара алмайсызлар.

³⁴ Сизлерге жаңа буйрық берип атырман: бир-бириңизди сүйиңлер! Мениң сизлерди сүйгеним сыяқлы, сизлер де бир-бириңизди сүйиңлер. ³⁵ Егер бир-бириңизди сүйсеңлер, сизлердиң Мениң шәкиртлерим екениңизди хәмме усы арқалы билип алады.

Петрдиң таныўы хаққында болжаў

³⁶ Симон Петр Ийсаға:

– Ийем, Сен қаяққа баратырсаң? – деди.

Ийса:

– Мен баратуғын жерге сен хәзир изимнен ерип бара алмайсан. Бірақ соңынан изимнен келесең, – деп жуұап берди.

³⁷ Петр Оған:

– Ийем, не ушын Сениң изиңнен хәзир бара алмайман? Мен Сен ушын жанымды беремен! – деди.

³⁸ Ийса оған былай деп жууап берди:

– Мен ушын жаныңды бермекшимисен? Саған шынын, хақықатын айтаман: кораз шақырмастан бурын сен Меннен үш рет танасаң.

Он төртинши бап

Ийса – жол, хақықат хәм өмир

¹ Ийса шәкиртлерине былай деди:

– Жүреклериниз ғам шекпесин. Қудайға исениңлер, Маған да исениңлер. ² Әкемнің үйинде орын көп. Егер олай болмағанда, сизлерге айтпас едим. Өйткени Мен сизлер ушын орын таярлауға кетип баратырман. ³ Мен барып, сизлер ушын орын таярлағанымнан соң, сизлер де Мен болатуғын жерде болыуыңыз ушын, және келип, сизлерди Өз жанымға алып кетемен. ⁴ Мен баратуғын жерге апаратуғын жолды сизлер билесизлер.

⁵ Томас Ийсаға:

– Ийем, Сениң қаяққа баратуғыныңды билмеймиз-ғо. Жолды қалай биле аламыз? – деди.

⁶ Ийса оған былай деди:

– Мен жол, хақықат хәм өмирмен. Мен арқалы болмаса, хеш ким Әкеге бара алмайды. ⁷ Егер Мени билсеңлер, Әкемди де билесизлер. Хәзирден баслап Оны билесизлер хәм Оны көрдиңлер.

⁸ Филип Ийсаға:

– Ийем, бизлерге Әкени көрсет, бизлерге соның өзи жеткиликли, – деди.

⁹ Ийса оған былай деди:

– Филип, Мен сонша ўақыттан бери сизлер менен бирге болсам да, Мени еле билмейсең бе? Мени көрген Әкени көрген болады-ғо. Сен не ушын: «Бизлерге Әкени көрсет», – деп айтып атырсаң? ¹⁰ Мениң Әкеде, Әкениң Менде екенине исенбейсең бе? Сизлерге айтқан сөзлеримди Өзлимнен айтып турған жоқпан, ал Менде жасап атырған Әке Өз ислерин ислеп атыр. ¹¹ Мениң Әкеде, Әкениң Менде екенине исениңлер. Хеш болмаса, ислеген ислерим арқалы Маған исениңлер. ¹² Сизлерге шынын, хақықатын айтаман: Маған исенген адамның өзи де Мен ислеген ислерди ислейди, хәтте, олардан да үлкенирек ислерди ислейди. Себеби Мен Әкеме баратырман. ¹³ Әке Улы арқалы уллыланыуы ушын, Мениң атым менен не сорасаңлар да, хәммесин орынлайман. ¹⁴ Мениң атым менен бир нәрсе сораңлар, Мен оны орынлайман.

Ийсаның Мухаддес Руұхты үәде етиуи

15 – Егер Мени сүйсенлер, Мениң буйрықларымды орынлайсызлар. 16 Мен Әкемнен сорайман хәм Ол сизлер менен мәңги бирге болыуы ушын басқа Жубатыушыны жибереди. 17 Ол – Ҳақыйқат Руұхы. Дүнья Оны кабыл ете алмайды. Өйткени Оны көрмейди де, танымайды да. Бирақ сизлер Оны билесизлер. Себеби Ол сизлер менен бирге жасайды, Ол ишинизде болады. 18 Сизлерди жетим қылып қалдырмайман, сизлерге қайтып келемен. 19 Бираздан кейин, дүнья Мени қайтып көрмейди. Бирақ сизлер Мени көресизлер. Өйткени Мен қайта тирилемен, сизлер де қайта тирилесизлер. 20 Сол күни сизлер Мениң Әкемде, сизлердиң Менде хәм Мениң сизлерде екенимди билесизлер. 21 Мениң буйрықларымды билип, оларды орындаған адам – Мени сүйетуғын адам. Мени сүйген адамды Әкем де сүйеди. Мен де оны сүйип, оған Өзимди көрсетемен.

22 Искариотлы емес басқа Яхуда Ийсаға:

– Ийем, бул қалай болғаны, Өзинди дүньяға емес, бизлерге көрсетежақсан ба? – деди.

23 Ийса оған былай деп жууап берди:

– Ким де ким Мени сүйсе, Мениң сөзимди орынлайды. Әкем де оны сүйеди. Бизлер оған келип, оның менен бирге жасаймыз. 24 Мени сүймеген адам сөзлеримди орындамайды. Сизлер еситип атырған сөзлер Меники емес, ал Мени жиберген Әкемдики.

25 Мен еле сизлер менен бирге болған уақтымда сизлерге буларды айттым. 26 Әкемнің Мениң атымнан жиберетуғын Жубатыушысы, Мухаддес Руұх сизлерге хәммесин үйретеди. Ол Мениң сизлерге айтқанларымның хәммесин еслериңизге түсиреди. 27 Мен сизлерге тынышлық қалдыраман. Өз тынышлығымды сизлерге беремен. Мен беретуғын тынышлық дүнья беретуғын тынышлыққа уксамайды. Жүреклериңиз ғам шекпесин, қорқпаңлар.

28 Сизлер Мениң: «Сизлерден кетемен хәм және сизлерге қайтып келемен», – дегенимди еситиңдер. Егер сизлер Мени сүйгениңизде: «Әкемнің жанына баратырман», – дегениме кууанар едиңдер. Себеби Әкем Меннен уллы. 29 Булар жүз бергенде исениуиңиз ушын, еле жүз берместен бурын, сизлерге хәзирден айттым. 30 Сизлер менен енди көп сөйлеспеймен. Өйткени бул дүньяның хәкими* киятыр. Оның Мениң үстимнен хеш қандай бийлиги жоқ. 31 Бирақ бул дүнья Мениң Әкемди сүйетуғынымды хәм Оның Маған буйыраңларының хәммесин орындайтуғынымды билиуи тийис. Қәне турыңлар, бул жерден кетейик.

* 14:30 Бул дүньяның хәкими – шайтан.

Он бесинши бап

Жүзим ағашы хәм оның шақалары

¹ – Мен – хақыйкый жүзим ағашыман, ал Әкем бағман. ² Мендеги жемис бермейтуғын хәр бир шақаны Ол кесип таслайды. Жемис беретуғын хәр бир шақаны және де көбирек жемис берсин деп, пұтап тазалайды. ³ Мениң сизлерге айтқан сөзлерим арқалы сизлер әл-ле қашан тазасызлар. ⁴ Менде болыңлар, Мен де сизлерде боламан. Ағашта болмаған шақа өз-өзинен жемис бере алмағаны сыяқлы, сизлер де Менде болмасаңлар, жемис бере алмайсызлар.

⁵ Мен – жүзим ағашыман, сизлер – шақаларсыз. Ким Менде болып, Мен онда болсам, ол көп жемис береді. Себеби Менсиз хеш нәрсе ислей алмайсызлар. ⁶ Ким де ким Менде болмаса, шақа сыяқлы сыртқа тасланып, қуұрап қалады. Бундай шақалар жыйналып, отқа тасланып жандырылады. ⁷ Егер сизлер Менде болып, Мениң сөзлерим сизлерде болса, қәлегениңизди соранлар, сизлерге бериледи. ⁸ Сизлер көп жемис берсеңлер, Әкем уллыланады. Сонда Мениң шәкиртлерим боласызлар.

⁹ Әкениң Мени сүйгени сыяқлы, Мен де сизлерди сүйдим. Мениң сүйиспеншилигиме садық болыңлар. ¹⁰ Мен Әкемнің бұйрықларын орынлап, Оның сүйиспеншилигине садық болғанымдай, сизлер де егер Мениң бұйрықларымды орынласаңлар, Мениң сүйиспеншилигиме садық боласызлар. ¹¹ Буларды сизлерге Мениң қуұанышым сизлерде болыуы ушын хәм қуұанышыңыз толы болыуы ушын айттым. ¹² Мениң бұйрығым бул: Мен сизлерди қалай сүйген болсам, сизлер де бир-бириңизди солай сүйиңлер. ¹³ Дослары ушын өз жанын берген адамның сүйиспеншилигинен артық сүйиспеншилик жок. ¹⁴ Егер сизлер бұйырғанларымды орынласаңлар, Мениң досларым боласызлар. ¹⁵ Буннан былай, сизлерди «кул» деп атамайман. Өйткени кул хожайының не иштейтуғынын билмейди. Сизлерди «досларым» деп атайман. Себеби Әкемнен еситкенлеримнің хәммесин сизлерге билдирдим. ¹⁶ Сизлер Мени емес, Мен сизлерди таңладым. Барып жемис берсин хәм жемиси турақлы болсын деп, сизлерди тайындадым. Солай етип, Мениң атым менен Әкеден не сорасаңлар да, Ол сизлерге береді. ¹⁷ Сизлерге бұйрығым сол: бир-бириңизди сүйиңлер!

Дүньяның жек көриуі

¹⁸ – Егер дүнья сизлерди жек көрсе, сизлерден алдын оның Мени жек көргенин билиңлер. ¹⁹ Сизлер бул дүньяники болғаныңызда, дүнья өзине тийислилерди сүйер еді. Бирақ, сизлер бул дүньяники

емессизлер: өйткени Мен сизлерди дүньядан танлап алдым. Сонлықтан дүнья сизлерди жек көреді. ²⁰ Мениң: «Хызметши хожасынан уллы емес», – деген сөзлеримди еслериңизге түсириңлер. Егер адамлар Мени қуўдаласа, сизлерди де қуўдалайды. Егер Мениң сөзимди тыңласа, сизлердің сөзлериңизди де тыңлайды. ²¹ Бул ислердің хәммесин сизлерге Мениң атым себепли ислейди. Себеби олар Мени Жибергенди билмейди. ²² Егер Мен келмегенимде хәм оларға айтпағанымда, олардың гүналары болмас еди. Бирақ енди гүналарына кеширим жоқ. ²³ Мени жек көрген адам Мениң Әкемди де жек көрген болады. ²⁴ Егер Мен олар арасында хеш ким ислеменген ислерди ислеменгимде, оларда гүна болмас еди. Енди болса, олар ислеримди көрсе де, Мени де, Әкемди де жек көрди. ²⁵ Бирақ бул олардың Мухаддес Нызамындағы: «Мени бийкарға жек көрди»*, – деген сөзлердің орынланыуы ушын болды.

²⁶ Әкемнен сизлерге Мен жиберетуғын Жубатыушы, яғный Әкемнен шығатуғын Хақыйқат Руұхы келгенде, Ол Мен туұралы гүғалық береді. ²⁷ Сизлер де гүғалық бересизлер. Өйткени әўелден-ақ Мениң менен биргесизлер.

Он алтыншы бап

¹ – Мен буларды сизлерге исенимнен қайтпауыңыз ушын айттым. ² Сизлерди мәжилисханадан қуўып жибереді. Хәтте, сизлерди өлтирип атырған хәр бир адам буның менен Қудайға хызмет етип атырман, деп ойлайтуғын ўақыт келеді. ³ Буларды Әкемди де, Мени де билмегенликтен ислейди. ⁴ Сол ўақыт келгенде буларды сизлерге айтқанымды еске түсириуиңиз ушын сизлерге билдирген едим. Әўелден сизлерге буларды айтқан жоқпан, себеби Мен сизлер менен бирге едим.

Мухаддес Руұхтың иси

⁵ – Енди болса, Мени Жибергеннің жанына баратырман. Деген менен, араңызда хеш ким Меннен: «Қаякка баратырсаң?» – деп сорап атырған жоқ. ⁶ Бирақ сизлерге буларды айтқаным ушын, жүрегиңиз қайғыға толды. ⁷ Соған қарамастан, Мен сизлерге хақыйқатын айтаман: Мениң кеткенім сизлер ушын жақсырақ. Егер Мен кетпесем, сизлерге Жубатыушы келмейди. Егер кетсем, Оны сизлерге жиберемен. ⁸ Ол келгенде, гүна хақкында, хақлық хақкында хәм хүким хақкында дүньяның алжасқанын әшкаралайды. ⁹ Гүна

* 15:25 Забур 34:19; 68:4.

соннан ибарат: адамлар Маған исенбейди. ¹⁰ Хақлық соннан ибарат: Мен Әкемнің жанына кетип баратырман хәм енди қайтып Мени көрмейсизлер. ¹¹ Хүким соннан ибарат: бул дүньяның хәкими хүким етилди.

¹² Сизлерге және де айтатуғынларым көп, бирақ хәзир сизлер көтере алмайсызлар. ¹³ Бирақ Ол, яғный Хақыйқат Руўхы келгенде, сизлерди толық хақыйқатқа қарай жетелейди. Ол Өзлигинен сөйлемейди, тек нени еситсе, соны сөйлейди хәм келешекте не болатуғынын сизлерге билдиреди. ¹⁴ Ол Мени уллылайды. Өйткени Ол Меникинен алып, сизлерге билдиреди. ¹⁵ Әкемде не бар болса, хәммеси Меники. Сонлықтан: «Ол Меникинен алып, сизлерге билдиреди», – деген едим.

¹⁶ Бираздан соң, сизлер Мени қайтып көрмейсизлер. Және бираздан соң, Мени көресизлер.

Қайғыңыз қуанышқа айланады

¹⁷ Сонда шәкиртлердің гейбиреўлері бир-бирине:

– «Бираздан соң, сизлер Мени көрмейсизлер, және бираздан соң, Мени көресизлер» хәм «Себеби Әкеме кетип баратырман», – деп айтып, Ол бизлерге не демекши? ¹⁸ «Бираздан соң» дегени не? Не айтқанына түсинбей атырмыз-ға, – деди.

¹⁹ Ийса олардың Өзине бир сораў бермекши болғанын билип, оларға былай деди:

– «Бираздан соң, Мени көрмейсизлер, және бираздан соң, Мени көресизлер», – дегеним хаққында бир-бириңизден сорап турсызлар ма? ²⁰ Сизлерге шынын, хақыйқатын айтаман: сизлер жылап, аза тutasызлар, ал дүнья қуанады. Сизлер қайғырасызлар, бирақ қайғыңыз қуанышқа айланады. ²¹ Хаял бала туўғанда азап шегеди, өйткени оның ўақты келди. Бирақ баласын туўғаннан соң, дүньяға адам келгенликтен қуанып, шеккен азабын умытып кетеди. ²² Сол сыяқлы, сизлер де хәзир қайғырып атырсызлар. Бирақ Мен сизлерди және көремен хәм жүрегиниз қуанышқа толады. Бул қуанышты сизлерден хеш ким тартып ала алмайды. ²³ Сол күни Меннен хеш нәрсе сорамайсызлар. Сизлерге шынын, хақыйқатын айтаман: Мениң атым менен Әкемнен не сораңлар да сизлерге береді. ²⁴ Хәзирге дейин сизлер Мениң атым менен хеш нәрсе сорамадыңлар. Сораңлар, аласызлар, сонда қуанышыңыз толы болады.

²⁵ Сизлерге буларды тымсаллар менен айттым. Бирақ Мен сизлерге тымсаллар менен сөйлемейтуғын ўақыт келеди, сонда Әкем хаққында сизлерге ашықтан-ашық айтаман. ²⁶ Сол күни Мениң атым менен Әкемнен сорайсызлар. Сизлер ушын Әкемнен Мен сорайман, деп атырғаным жок. ²⁷ Әкемнің Өзи сизлерди сүйеди, себеби сизлер

Мени сүйіп, Мениң Әкемнен келгениме исендинлер. ²⁸ Мен Әкемнен шығып, дүньяға келдим. Енди дүньяны қалдырып, Әкеме қайтып баратырман.

²⁹ Шәкиртлери Ийсаға:

– Мине, енди ашық айтып турсаң, хеш тымсал қолланып атырған жоқсаң. ³⁰ Сениң хәмме нәрсени билетуғыныңды енди билемиз. Хеш кимнің Саған сорау бериўиниң хәжети жоқ. Сол себепли, Сениң Қудайдан келгенине исенемиз, – деди.

³¹ Ийса оларға жууап берип былай деди:

– Енди исенесизлер ме? ³² Мине, хәммеңиз үйлериңизге тарқап кетип, Мени жалғыз қалдыратуғын ўақтыңыз келеди, ол келип қалды да. Бирақ Мен жалғыз емеспен, өйткени Әкем Мениң менен бирге.

³³ Буларды сизлерге Менде болып, тынышлық алыўыңыз ушын айттым. Бул дүньяда қыйыншылық көресизлер, бирақ мәрт болыңлар, Мен дүньяны жеңдим!

Он жетинши бап

Ийсаның Өзи ушын дуға етиўи

¹ Ийса бул сөзлерди айтып болғаннан соң, көзлерин аспанға тигип былай деди:

– Әке, ўақыт келди. Улың Сени уллылаўы ушын, Сен де Улынды уллыла. ² Себеби Сениң Оған берген адамларыңның хәммесине Ол мәңгилик өмир берсин деп, Сен Оған пүткил адамзат үстинен бийлик бердин. ³ Мәңгилик өмир – бул Сени, жалғыз хақ Қудайды хәм Сен жиберген Ийса Масихты билиў. ⁴ Сениң Маған тапсырған исинди тамамлағаным менен, Сени жер жүзинде уллыладым. ⁵ Әке, дүнья жаратылмастан бурын Сениң менен бирге болғанымда, Менде болған уллылық пенен хәзир Мени Өзиниң алдында уллыла.

Ийсаның шәкиртлери ушын дуға етиўи

⁶ – Сениң Маған дүньядан берген адамларыңа Сени* ашып бердим. Олар Сеники еди, Сен оларды Маған бердин хәм олар Сениң сөзлериңди орынлады. ⁷ Сениң Маған бергенлериңнің хәммеси Сеннен екенин олар енди билип алды. ⁸ Өйткени Маған берген сөзлериңди оларға тапсырдым, олар қабыл етти. Олар Мениң Сеннен келгенимди хақыйқаттан билди хәм Мени Сениң жибергенине исенди. ⁹ Олар ушын сораيمان: дүнья ушын емес, Маған берген

* 17:6 Сөзбе-сөз: Сениң атыңды.

адамларың ушын сорайман. Себеби олар Сеники. ¹⁰ Меникинің хәм-меси — Сеники хәм Сеникинің хәммеси — Меники. Мен олар аркалы уллыландым. ¹¹ Мен енди бул дүньяда емеспен, бірақ олар бул дүньяда. Мен Саған баратырман, Мухаддес Әке, Маған берген Өз атыңның күши менен оларды сақла, олар да Биз сыяклы бир болсын. ¹² Мен олар менен бирге болғанымда, Сениң Маған берген атыңның күши менен оларды қорғап сақладым. Набыт болыуға тийисли адамнан басқа олардан хеш бири набыт болмады. Солай етип, Мухаддес Жазыу орынланды.

¹³ Енди Мен Саған баратырман. Мениң кууанышым оларда толы болыуы ушын, бул сөзлерди дүньяда болған уақтымда айтып атырман. ¹⁴ Мен оларға Сениң сөзинди тапсырдым, дүнья болса оларды жек көрди. Өйткени Мениң дүньяға тийисли болмағаным сыяклы, олар да дүньяға тийисли емес. ¹⁵ Оларды дүныядан алыуынды емес, жауызлықтан, шайтаннан сақлауынды сорайман. ¹⁶ Мениң дүньяға тийисли болмағаным сыяклы, олар да дүньяға тийисли емес. ¹⁷ Оларды хақыйкат пенен мухаддес қыл. Сениң сөзиң — хақыйкат. ¹⁸ Сениң Мени дүньяға жибергениң сыяклы, Мен де оларды дүньяға жибердим. ¹⁹ Олар да хақыйкат пенен мухаддес болыулары ушын, Мен Өзимди олар ушын бағышлайман*.

***Йисаның барлық исениушілер ушын
дуға етиуі***

²⁰ — Мен тек олар ушын емес, ал олардың сөзлери аркалы Маған исенетуғынлар ушын да сорайман: ²¹ олардың хәммеси бир болсын. Әке, Мени Сениң жибергенине дүнья исениуі ушын, Сениң Менде хәм Мениң Сенде болғаным сыяклы, олар да Бизде болсын. ²² Биз бир болғанымыз сыяклы, олар да бир болыуы ушын, Сениң Маған берген улылығынды оларға бердим. ²³ Мен оларда, Сен Мендесең. Мени Сениң жибергенинди хәм Сениң Мени сүйетуғының сыяклы, оларды да сүйетуғыныңды дүнья билиуі ушын, олар да бир тутас болсын.

²⁴ Әке! Сениң Маған берген адамларың Мен болатуғын жерде Мениң менен бирге болып, Сен Мени дүнья жаратылмастан бұрын сүйгенликтен, Сениң Маған берген улылығынды олардың да көриуін қәлеймен.

²⁵ Әдил Әке! Дүнья Сени билмейди, бірақ Мен Сени билемен. Булар да Мени Сениң жибергенинди биледи. ²⁶ Маған деген сүйиспеншилигиң оларда болыуы ушын хәм Мен де оларда болыуым ушын, Сениң атыңды оларға билдирдим хәм билдириуі дауам етемен.

* 17:19 Ямаса: мухаддес қыламан.

Он сегизинши бап

Ийсаның қолға алыныуы

¹ Ийса дуға етип болғаннан соң, шәкиртлери менен бирге Кидрон сайының арғы жағасына өтті. Ол жерде бир бағ бар еди. Ийса шәкиртлери менен сол бағқа кирди.

² Оған сатқынлық қылған Яхуда да бул жерди билетуғын еди. Себеби Ийса шәкиртлери менен ол жерде тез-тез ушырасып туратуғын еди. ³ Солай етип, Яхуда жанына бир топар Рим әскерлери менен бас руұханийлер хәм парисейлер жиберген сақшыларды алып, сол жерге келди. Олардың қолларында паныс, шом хәм қураллар бар еди.

⁴ Ийса Өзине болажақ хәмме нәрсени билгенликтен, алдына шығып, олардан:

– Кимди излеп жүрсизлер? – деп сорады.

⁵ – Насыралы Ийсаны, – деп жууап берди олар.

– Мен – Солман, – деди Ийса.

Ийсаның сатқыны Яхуда да олар менен бирге турған еди. ⁶ Ийса: «Мен – Солман» деуи менен, олар артқа шегинип, жерге жығылды.

⁷ Сонда Ийса олардан және:

– Кимди излеп жүрсизлер? – деп сорады.

– Насыралы Ийсаны, – дести олар.

⁸ Ийса жууап берип:

– Сизлерге айттым-ғо, Мен – Солман. Егер Мени излеп жүрген болсаңлар, бул адамларды жибериңлер, кетсин, – деди.

⁹ Бул Оның: «Сениң Маған бергенлериннің хеш бирин жойтпадым», – деп бурын Өзи айтқан сөзлериниң орынланыуы ушын болды.

¹⁰ Сонда Симон Петр жанындағы қылышын суұырып алып, бас руұханийдиң қулының оң қулағын шауып таслады. Құлдың аты Малкус еди.

¹¹ Ийса Петрге:

– Қылышыңды қынабына салып қой! Әкемнің Маған берген азап кесесинен ишпейин бе? – деди.

¹² Соңынан әскерлер топары менен олардың басшысы хәм яхудийлердиң сақшылары Ийсаны услап байлады. ¹³ Оны дәслепп Ханнаға алып барды. Ханна сол жылы бас руұханий болған Каяфаның қәйин атасы еди. ¹⁴ Яхудий басшыларына: «Халық ушын бир адамның өлиуи жақсырақ», – деп кеңес берген усы Каяфа еди.

Петрдің Иисадан таныуы

¹⁵ Симон Петр менен және басқа шәкирти Иисаның изине ерип барды. Бул шәкирт бас руўханийге таныс болғанлықтан, Ийса менен бирге бас руўханийдің хәўлисине кирди. ¹⁶ Ал Петр сыртта, капының алдында қалды. Бас руўханийдің танысы болған сол шәкирт сыртқа шығып, капыны караўыллаған шоры қыз бенен сөйлести де, Петрди ишке алып кирди.

¹⁷ Капыны караўыллаған шоры қыз Петрден:

– Сен де бул Адамның шәкиртлеринен емессең бе? – деп сорады.

– Яқ, – деп жуўап берди ол.

¹⁸ Күн суўық болғанлықтан, хызметшилер менен сақшылар көмир жағып, жылынып турды. Петр де олар менен бирге турып жылынды.

***Бас руўханийдің
Иисаны тергеуі***

¹⁹ Бас руўханий Иисадан Оның шәкиртлери хәм тәлийматы хаққында сорады.

²⁰ Ийса оған былай деп жуўап берди:

– Мен дүньяға ашық сөйледим. Хәмме ўақытта яхудийлер жыйналатуғын мәжилисханаларда хәм Ибадатханада үйреттим. Жасырын хеш нәрсе айтпадым. ²¹ Неге Меннен сорап атырсаң? Сөйлегенлеримди еситкенлерден сора. Олар не айтқанымды биледи.

²² Ийса усыларды айтқанда, Оған жақын турған сақшылардың бири:

– Бас руўханийге де усылай жуўап беріўге бола ма? – деп Оның бетине урып жиберди.

²³ Ийса оған:

– Егер Мен надурсы сөйлеген болсам, надурсылығымды дәлилле. Бирақ дурыс сөйлеген болсам, неге Мени урасаң? – деди.

²⁴ Ханна Иисаны байлаулы халында бас руўханий Каяфаға жиберди.

Петрдің Иисадан және таныуы

²⁵ Симон Петр еле отқа жылынып тур еди.

– Сен де Оның шәкиртлеринен емессең бе? – деп сорады олар.

Бирақ ол танып:

– Яқ, – деди.

²⁶ Бас руўханийдің қулларының бири, Петр қулағын шапқан адамның ағайини Петрден:

– Сени бағда Оның менен бирге көрген жоқпан ба? – деп сорады.

²⁷ Петр және танды. Сол ўақытта-ақ қораз шақырды.

Ийса Пилат алдында

²⁸ Таң азанда яхудий басшылары Ийсаны Каяфаның алдынан Рим хәкимханасына алып барды. Олар Қутқарылыў байрамының асын харамланбай жеў ушын хәкимханаға кирмеди. ²⁹ Сол себептен Пилат сыртқа шығып, олардан:

– Бул Адамды не нәрседе айыплап атырсызлар? – деп сорады.

³⁰ Олар жуўап берип:

– Егер бул Адам жынайтшы болмағанда, Оны сениң алдыңа алып келмес едик, – деди.

³¹ Пилат оларға:

– Оны өзлериңиз алып кетип, өз нызамыңыз бойынша хүким етиңлер, – деди.

Яхудий басшылары:

– Бизлерге хеш кимди өлтириўге рухсат етилмеген, – деди.

³² Ийсаның Өзиниң қандай өлим менен өлетуғыны ҳаққында айтқан сөзлериңиз орынланыўы ушын усылай болды.

³³ Сонда Пилат және хәкимханаға кирди хәм Ийсаны өзине шақыртып:

– Сен Яхудийлердиң Патшасымысан? – деп сорады.

³⁴ Ийса былай деп жуўап берди:

– Буны өзиң айтып турсаң ба ямаса Мен туўралы саған басқалар айтты ма?

³⁵ Пилат:

– Мен не яхудиймен бе? Сени маған Өз халқың менен бас руўханийлерин тапсырды. Сен не ислеп койдың? – деди.

³⁶ Ийса жуўап берип:

– Мениң Патшалығым бул дүньяда емес. Егер Патшалығым бул дүньяда болғанда, яхудий басшыларының қолына тапсырылмаўым ушын, хызметшилерим гүресер еди. Бирақ Мениң Патшалығым бул жерде емес, – деди.

³⁷ – Демек, Сен Патша екенсең-дә? – деди Пилат.

Ийса жуўап берип:

– Өзиң айтқандай, Мен Патшаман. Мен ҳақыйқат ҳаққында гүўалық бериў ушын туўылдым хәм соның ушын дүньяға келдим. Ким ҳақыйқат тәрәпинде болса, Мениң даўысымды еситеди, – деди.

³⁸ Пилат Ийсаға:

– Ҳақыйқат деген не? – деди.

Буны айтып болғаннан соң, Пилат және яхудийлердиң жанына шығып, оларға:

– Мен Оннан хеш айып таба алмай атырман. ³⁹ Бирақ сизлерде бар бир әдет бойынша, мен хәр Қутқарылыў байрамында сизлер ушын бир тутқынды босатып беретугын едим. Сизлер ушын яхудийлердин Патшасын босатып бериўимди кәлейсизлер ме? – деди.

⁴⁰ Бирақ олар және:

– Яқ, Оны емес, Барабаны босат! – деп бақырысты.

Ал Бараба қозғалаңшы еди.

Он тоғызыншы бап

Ийсаның өлимге ҳүким этилиўи

¹ Сонда Пилат Ийсаны услап, қамшылаўды буйырды. ² Әскерлер тикенли шыбықлардан таж өрип, Ийсаның басына салды. Соңынан Оған шым қызыл шапан кийгизди. ³ Алдына келип:

– Жасасын, Яхудийлердин Патшасы! – деп жүзине шапалақ пенен урды.

⁴ Пилат және сыртқа шығып, яхудийлерге:

– Мине, мениң Оннан хеш бир айып таппағанымды сизлерди билсин деп, Оны сизлердин алдыңызға шығарып атырман, – деди.

⁵ Сонда басында тикенли тажы, үстинде шым қызыл шапаны бар Ийса сыртқа шықты. Пилат оларға:

– Мине, бул Адам! – деди.

⁶ Бас руўханийлер менен олардың сақшылары Ийсаны көргенде:

– Оны атанақ ағашқа шегеле, шегеле! – деп бақырысты.

Пилат оларға:

– Оны сизлер алып кетип, атанақ ағашқа шегелеңдер. Өйткени мен Оннан хеш қандай айып таппай атырман, – деди.

⁷ Яхудий басшылары оған жуўап берип:

– Бизлерде нызам бар хәм сол нызам бойынша, Ол өлиўи шәрт. Себеби Ол Өзин Қудайдың Улы деп атады, – деди.

⁸ Пилат бул сөзлерди еситкенде, бурынғыдан бетер қорқып кетти.

⁹ Қайтадан хәкимханаға кирип, Ийсадан:

– Сен қай жерденсең? – деп сорады.

Бирақ Ийса оған жуўап бермеді. ¹⁰ Пилат Оған:

– Мениң менен сөйлеспейжақсаң ба? Сени азат қылыўға да, атанақ ағашқа шегелетиўге де бийлигим бар экенин билмейсең бе? – деди.

¹¹ Ийса жуўап берип:

– Саған Қудайдан берилмегенде, сенде Мениң үстимнен хеш қандай бийлик болмас еди. Сонлықтан Мени саған услап бергеннің гүнасы сениң гүнаңнан аўырырақ, – деди.

¹² Сол ұақыттан баслап, Пилат Ийсаны азат етиуге тырысты. Бірақ яхудий басшылары:

– Бул Адамды азат қылсаң, Рим патшасы-Қайсардың досты емесең. Өзин патша деп атайтуғын хәр бир адам Қайсарға қарсы болады, – деп бақырысты.

¹³ Пилат бул сөзлерди еситкенде, Ийсаны сыртқа шығарды хәм «Тас майданша», еврейше Габбата деп аталған жердеги хәким гүрсинине отырды. ¹⁴ Таярлық күни, Қутқарылыу байрамынан бир күн бурын саат он екилер шамасында Пилат яхудийлерге:

– Мине, сизлердиң Патшаныз! – деди.

¹⁵ Бірақ олар бақырысып:

– Жоқ қыл Оны! Жоқ қыл, атанақ ағашқа шегеле! – деди.

Пилат оларға:

– Сизлердиң Патшанызды атанақ ағашқа шегелейин бе? – деди.

– Бизлердиң Қайсардан басқа патшамыз жоқ, – деп жууап берди бас руұханийлер.

¹⁶ Солай етип, Пилат Ийсаны атанақ ағашқа шегелеуі ушын әскерлерге тапсырды.

Ийсаның атанақ ағашқа шегеленуі

Әскерлер Ийсаны алып кетти. ¹⁷ Ийса Өз атанақ ағашын арқалап, «Бас сүйек орны», еврейше Голгота деп аталған жерге келди. ¹⁸ Сол жерде Ийсаны хәм Оның менен бирге еки адамды атанақ ағашқа шегеледи. Олардың биреуі оң тәрәпте, екиншиси сол тәрәпте, ал Ийса ортада еди.

¹⁹ Пилат жазыу жаздырып, оны атанақ ағаштың үстине илдиртти. Онда: «НАСЫРАЛЫ ИЙСА – ЯХУДИЙЛЕРДИҢ ПАТШАСЫ», – деп жазылған еди. ²⁰ Яхудийлердиң көбиси бул жазыуды оқыды. Өйткени Ийса атанақ ағашқа шегеленген жер қалаға жақын еди хәм бул жазыу еврейше, латынша хәм грекше жазылған еди. ²¹ Яхудийлердин бас руұханийлери Пилатқа былай деди:

– «Яхудийлердиң Патшасы» деп жазба, «Оның Өзи: Мен – Яхудийлердиң Патшасыман, деди», – деп жаз.

²² – Не жазажақ болсам жаздым, – деп жууап берди Пилат.

²³ Әскерлер Ийсаны атанақ ағашқа шегелегеннен соң, Оның сыртқы кийимин алды хәм оны төрт бөлекке бөлип, хәр қайсысы бир бөлектен алды. Көйлегин де алды. Ол тигилмеген болып, бастан-аяқ бир пүтин тоқыма еди.

²⁴ Сонлықтан әскерлер бир-бирине:

– Буны жыртпайық, шек таслайық, кимге түссе, сол алсын, – деди.

Бул Мухаддес Жазыўдағы мына сөзлердиң орынланыўы ушын болды:

*«Сыртқы кийимимди өз ара бөлисти,
Көйлегим ушын шек таслады»**.

Әскерлер усы айтылғанды иследи. ²⁵ Ийсаның атанақ ағашының қасында Оның анасы, анасының апасы, Клопаның хаялы Мәриям хәм мағдалалы Мәриям турған еди. ²⁶ Ийса анасын хәм оның жанында турған Өзиниң сүйикли шәкиртин көргенде, анасына:

– Апа, мине, сениң улың, – деди.

²⁷ Кейин шәкиртин:

– Мине, бул сениң анаң, – деди.

Сол ўақыттан баслап, сол шәкирт оны өз үйине алды.

Ийсаның жан тапсырыўы

²⁸ Соннан соң, Ийса хәммесиниң тамаманғанын билип, Мухаддес Жазыў орынланыўы ушын:

– Шөллеп турман! – деди.

²⁹ Сол жерде ашшы шарапқа толы бир гүзе тур еди. Әскерлер сорғышты оған синдирип алып, иссоптың** шыбығына қадады да, Ийсаның аўзына тутты. ³⁰ Ийса оны татып көрип:

– Орынланды, – деди де, басын ийип, жан тапсырды.

³¹ Бул таярлық күни*** еди. Ертеңги күн Қутқарылыў байрамына туўра келетуғын айрықша дем алыс күни**** болғанлықтан, яхудий басшылары денелерди атанақ ағашта қалдырыўды кәлемеди. Олар Пилаттан шегеленгенлердиң аяқларын сындырып, денелерди алып таслаўды сорады. ³² Сонда әскерлер барып, Ийса менен атанақ ағашқа шегеленгенлердиң дәслепп бириншисиниң, соңынан екиншисиниң аяқларын сындырып таслады. ³³ Бирақ Ийсаның қасына келгенде, Оның әлле қашан жан тапсырғанын көрип, аяқларын сындырмады. ³⁴ Буның орнына, әскерлердиң бири Оның бүйирин найза менен тести. Сол ўақытта-ақ қан менен суў ағып шықты. ³⁵ Буны көрген адамның гүўалығы хақыйқат. Ол өзиниң хақыйқатлықты айтып атырғанын биледи. Сизлер де исениўиңиз ушын ол гүўалық берди. ³⁶ Булардың хәммеси: *«Оның ҳеш бир сүйеги сынбайды»******, – деген Мухаддес Жазыўдағы

* 19:24 Забур 21:19.

** 19:29 Иссоп – узынлығы бир метрдей өсимлик.

*** 19:31 Яғный: жума күни.

**** 19:31 Сөзбе-сөз: шемби күни.

***** 19:36 Шығыў 12:46; Санлар 9:12; Забур 33:21.

сөзлердің орынланыуы үшін болды. ³⁷ Мухаддес Жазыұдың басқа бір жерінде: «*Өзлери найза менен тескен Адамға қарайды*»*, – делинген.

Ийсаның қәбирге қойылыуы

³⁸ Буннан соң, ариматиялы Юсуп Ийсаның денесин алып кетиу үшін Пилаттан рухсат сорады. Юсуп Ийсаның шәкирти еди. Бірақ ол яхудий басшыларынан қорққанлықтан, буны жасырып жүрген еди. Пилат рухсат бергеннен соң, Юсуп барып, Ийсаның денесин алып кетти. ³⁹ Бурын түнде Ийсаға келген Никодим де жүз қадаққа** жақын мирра менен алоэ араласпасын алып келди. ⁴⁰ Олар Ийсаның денесин алып, яхудийлердің жерлеу дәстүри бойынша, Оны хош ийисли затлар менен кепинликке орады. ⁴¹ Ийса атанақ ағашқа шегеленген жерде бір бағ болып, бул бағдың ишинде еле хеш ким қойылмаған бір жаңа қәбир бар еди. ⁴² Бул күн яхудийлердің таярлық күни болғанлықтан, қәбир жақын жайласқаны себепли, олар Ийсаны сол жерге қойды.

Жигирмаланшы бап

Ийсаның қайта тирилиуі

¹ Хәптениң биринши күни, яғный екшемби күни таң азанда, еле қараңғы болғанда, мағдалалы Мәриям қәбирге келди хәм қәбирдің аұзындағы тастың алып тасланғанын көрди. ² Ол жууырып, Симон Петрге хәм Ийсаның жақсы көретуғын сол шәкиртинге барды да, оларға:

– Ийемизди қәбирден алып кетипти. Оны қай жерге қойғанын билмеймиз, – деди.

³ Сонда Петр менен басқа шәкирт шығып, қәбирге қарай жол алды. ⁴ Олар жууырып кетти. Бірақ сол шәкирт Петрден тезирек жууырып, қәбирге биринши болып келди. ⁵ Ол еңкейип ишке қарап, сол жерде кепинликтің жатырғанын көрди, бірақ ишке кирмеди. ⁶ Оның изинен Симон Петр жетип келип, қәбирге кирди. Сол жерде жатырған кепинликти хәм ⁷ Ийсаның басына оралған орамалды көрди. Орамал кепинлик пенен бирге емес, ал бөлек жерде бүкленип турған еди. ⁸ Сонда қәбирге биринши болып келген сол шәкирт те ишке кирди хәм усыларды көрип, исенди. ⁹ Себеби олар

* 19:37 Зекерия 12:10.

** 19:39 Сөзбе-сөз: жүз литра (литра – грек аұырлық өлшеми). Шама менен 34 килограмм.

Ийсаның өлимнен қайта тирилиуі тийис екенін айтқан Мухаддес Жазыұды елеге дейін түсинбейтуғын еди. ¹⁰ Буннан соң, шәкиртлер үйлерине қайтып кетти.

Ийсаның магдалалы Мәриямға көриниуі

¹¹ Ал Мәриям қәбирдің сыртында жылап турған еди. Жылап тұрып, еңкейип қәбирдің ишине қарады ¹² хәм ақ кийимли еки периштени көрди. Бири Ийсаның денеси жатқан жердің бас ушында, екіншиси аяқ ушында отырған еди.

¹³ Олар Мәриямнан:

– Хаял, сен неге жылап турсаң? – деп сорады.

– Ийемди алып кетипти. Оны қай жерге қойғанын билмеймен, – деди ол.

¹⁴ Усыларды айтып болып, арқасына бурылды хәм Ийсаның турғанын көрди. Бирақ Оның Ийса екенін танымады.

¹⁵ Ийса оған:

– Хаял, сен неге жылап турсаң? Кимди излеп жүрсең? – деди.

Мәриям Оны бағман деп ойлап, Оған:

– Мырза, егер Оны сен алып кеткен болсаң, қай жерге қойғаныңды маған айт, мен Оны алып қайтайын, – деди.

¹⁶ Ийса оған:

– Мәриям! – деди.

Мәриям бурылып, еврейшелеп:

– Рәббуний! – деди. (Рәббуний – «устаз» дегенди аңлатады.)

¹⁷ Ийса оған:

– Маған қол тийгизбе! Себеби Мен еле Әкемнің жанына көтерілмедим. Ал сен туұысқанларыма барып, Мениң Әкемнің хәм сизлердің Әкеңиздің, Мениң Қудайымның хәм сизлердің Қудайыңыздың алдына көтерілип баратырғанымды айт, – деди.

¹⁸ Магдалалы Мәриям шәкиртлерге барып, оларға:

– Мен Ийемди көрдим! – деди хәм Ийсаның өзине не айтқанларын оларға хабарлады.

Ийсаның шәкиртлерине көриниуі

¹⁹ Хәптениң биринши күни, яғный екшемби күни кеште шәкиртлер бирге жыйналған еди. Яхудий басшыларынан қорққанлықтан, олар үйдің қапыларын илип қойғанда, Ийса келди. Олардың ортасында тұрып, оларға:

– Тынышлық сизлерге яр болсын! – деди.

²⁰ Буны айтып, оларға қолларын хәм бүйирин көрсетти. Шәкиртлер Ийемизди көріп, қатты куұанды.

²¹ Ийса оларға және былай деди:

– Тынышлық сизлерге яр болсын! Әкем Мени жибергени сыяк-лы, Мен де сизлерди жиберип атырман. ²² Усылай деди де, оларға қарай үлпеп:

– Мухаддес Руұхты алыңлар. ²³ Сизлер кимнің гүналарын кешир-сендер, Құдай да оның гүналарын кеширеди. Сизлер кимнің гүналарын кеширмесендер, Құдай да оның гүналарын кеширмейди, – деди.

Ийсаның Томасқа көринуі

²⁴ Он еки шәкірттің бири, Егиз деп аталған Томас Ийса келгенде олардың арасында жоқ еди. ²⁵ Сонлықтан басқа шәкіртлер оған:

– Бизлер Ийемизди көрдик, – дести.

Бирақ Томас оларға:

– Оның қолларындағы шеге излерин көрмегенимше, бармағым менен шеге излерин хәм қолларым менен Оның бүйирин услап көрмегенимше, исенбеймен, – деди.

²⁶ Бир хәптеден соң, Ийсаның шәкіртлери және үйде жыйналған еди. Томас та олар менен бирге еди. Үйдің қапылары илик болғанда, Ийса келип, олардың ортасында турды да:

– Тынышлық сизлерге яр болсын! – деди.

²⁷ Соңынан Томасқа:

– Бармағынды берман соз. Қолларыма кара, қолыңды созып, бүйиримди услап көр. Гүманланбай, исен, – деди.

²⁸ Томас Оған жууап берип:

– Ийем мениң, Құдайым мениң! – деди.

²⁹ Ийса оған:

– Сен Мени көргенликтен исендің. Бирақ, көрмей исенгенлер қандай бахытлы! – деди.

Бул кітаптың мақсети

³⁰ Ийса шәкіртлеринің алдында бул кітапта жазылмаған басқа да көп кәраматлар* иследи. ³¹ Бирақ булар сизлердің Ийсаның Масых, Құдайдың Улы екенине исениуіңиз ушын хәм исенип, Оның аты менен өмирге ийе болыуыңыз ушын жазылды.

Жигирма биринши бап

Ийсаның Галилада жети шәкіртинге көринуі

¹ Буннан соң, Ийса Тиберия теңизинің жағасында шәкіртлерине және көрінди. Бул былай болды: ² Симон Петр, Егиз деп аталған Томас, Галиланың Кана қаласынан болған Натаниел, Зебедейдин

* 20:30 Сөзбе-сөз: кәраматлы белгилер.

улары хэм Ийсаның шәкиртлеринен және екеүйи бирге еди. ³Симон Петр оларға:

– Мен балық аўлаўға кетип баратырман, – деди.

– Бизлер де сениң менен бирге барамыз, – деди олар.

Олар барып, қайыққа минди. Бирақ сол түни хеш нәрсе тута алмады.

⁴Таң атқанда, теңиздин жағасында Ийса турған еди. Бирақ шәкиртлери Оның Ийса екенин билмеди.

⁵Ийса олардан:

– Хәй, дослар, балығыңыз жоқ па? – деп сорады.

– Жоқ, – деп жуўап берди олар.

⁶– Аўыңызды қайықтың оң жағына салынлар, сонда тутасызлар, – деди Ийса.

Олар аў салып, көп балық тутқанлықтан, аўды тартып шығара алмады.

⁷Ийсаның сүйикли шәкирти Петрге:

– Бул Ийемиз! – деди.

«Бул Ийемиз» дегенди еситкеннен, Симон Петр жалаңаш болғанлықтан кийимин кийип, өзін теңизге атты. ⁸Ал басқа шәкиртлер балық толы аўды сүйреп, қайық пенен келди. Өйткени олар жағадан шама менен тек жүз метр* узақлықта еди. ⁹Олар жағаға шыққанда, ол жерде жағылып атырған көмирди хэм коздың үстине қойылған балық пенен нанды көрди.

¹⁰Ийса оларға:

– Хәзир тутқан балықларыңыздан алып келиңлер, – деди.

¹¹Симон Петр қайыққа минип, балыққа толы аўды жағаға тартып шығарды. Аўда бир жүз елиў үш ири балық бар еди. Балықлар соншелли көп болса да, аў жыртылмады. ¹²Ийса оларға:

– Келиңлер, азанғы аўқатты жеңлер, – деди.

Шәкиртлериниң хеш қайсысы Оннан: «Сен кимсең?» – деп сораўға батына алмады. Себеби Оның Ийемиз екенин билетуғын еди.

¹³Ийса жақынырақ келди де, нанды алып, оларға берди. Балықлар менен де усылай иследи.

¹⁴Солай етип, бул Ийсаның өлимнен тирилгенинен соң, шәкиртлерине үшінши мәрте көриниүйи еди.

Ийсаның Петр менен сөйлесиүйи

¹⁵Азанғы аўқатты жеп болғаннан соң, Ийса Симон Петрден:

– Юнус улы Симон, Мени олардан да көбирек сүйесең бе? – деп сорады.

* 21:8 Сөзбе-сөз: еки жүз кюбит. Ески өлшем бирлиги бойынша, бир кюбит – 45-52 см.

– Аўа, Ийем. Сени жақсы көретуғынымды билесең-ғо, – деди Оған Петр.

Ийса оған:

– Қозыларымды отлат, – деди.

¹⁶ Ийса екінші мәрте оннан:

– Юнус улы Симон, Мени сүйесең бе? – деп сорады.

Петр Оған:

– Аўа, Ийем. Сени жақсы көретуғынымды билесең-ғо, – деди.

Ийса оған:

– Қойларымды бақ, – деди.

¹⁷ Үшінші мәрте Ийса оннан:

– Юнус улы Симон, Мени жақсы көресең бе? – деп сорады.

Петр Оның өзнен үш мәрте: «Мени жақсы көресең бе?» – деп сорағанына қапа болды.

– Ийем, Сен хәммесин билесең, Сени сүйетуғынымды да билесең, – деди Петр.

Ийса оған былай деди:

– Қозыларымды отлат. ¹⁸ Саған шынын, хақыйкатын айтаман: жас ўақтында белбеўинди өзин байлап, қәлеген жерине баратуғын еди. Бирақ қартайғаныңда қолларыңды созып турасаң хәм басқа биреў белбеўинди байлап, сени қәлемеген жерине алып барады.

¹⁹ Ийса буны Петрдің қандай өлим менен Қудайды ұллылайтуғынын билдириў ушын айтқан еди. Усыны айтып болып:

– Изиме ер, – деди.

²⁰ Петр артына бурылып, Ийсаның сүйикли шәкиртиниң излери-не ерип қиятырғанын көрди. Бул – кешки аўқат ўақтында Ийсаның көкирегине сүйенип жатып: «Ийем, Саған ким сатқынлық ислейди?» – деп сораған шәкирт еди. ²¹ Петр оны көрип, Ийсадан:

– Ийем, оған не болады? – деп сорады.

²² Ийса оған:

– Мен келемен дегенше, оның жасаўын қәлесем, саған не? Сен Мениң изиме ер, – деди.

²³ Солай етип, туўысқанлар арасында: «Бул шәкирт өлмейди», – деген сөз тарқалды. Бирақ Ийса Петрге: «Ол өлмейди», – деген жоқ. Ал: «Мен келемен дегенше, оның жасаўын қәлесем, саған не?» – деген еди.

²⁴ Булардың хәммеси хаққында гүўалық берип, усыларды жазған сол шәкирт. Бизлер оның гүўалығының хақыйқат екенин билемиз.

²⁵ Ийса ислеген басқа да көп ислер бар. Егер олар бирме-бир жазылғанда, жазылған кітаптар дүньяға сыймас еди, деп ойлайман.